

MAGYAR SÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Helyben: Egy óra kor 1.—
 Negyedévre — 3.—
 Félévre — 6.—
 Egész évre — 12.—
Vidékre: Egy óra kor. 1.20
 Negyedévre — 3.60
 Félévre — 7.—
 Egész évre — 14.—
 Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)

FELELŐS SZERKESZTŐ
BENEDEK ELEK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL;
 Budapest, IV., Vámházkörut 8.
 Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.
 Apróhirdetések ára: egy szó 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

Az elhagyottak.

Budapest, július 12.

Ha a nyomoruság a vándorbotot a kezébe adja a szegényembernek, egy marék hantot visz magával az elhagyott hazai földből. Azt hiszi, ez vigasztalója lesz, ha utóléri a honvágy s ha lelke megfájul a messze idegenben. Szívében ott marad halálíg a magyar haza szeretete s lelkében ott él a képe azoknak, akiket itt hagyott. S bár jobban foly a sorsa odakünn, boldognak sohasem érzi magát, mert — hontalan.

Gyermekeit is a magyar haza szeretetében neveli s mintha a mesebeli Tündérországról szólna, úgy beszél a mi földünk-ről. A zsenge keblek lihegnek a lelkese-déstől s alig várják a pillanatot, melyben színről-színre láthatják ezt a földet. A megélhetés azonban az apát amaz idegen földhöz köti. A gyermekek nőnek s az apa nem nézheti, hogy vadvirágként nőjjenek fel, iskolába küldi; olyanba, amilyen van.

Az iskola új világot tár a gyermek elé. Pajtások akadnak, akikkel együtt játszik. Egyedül, elhagyatottan nem maradhat saját anyanyelvével, melyet nem ért senki. Alkalmazkodik, megtanulja a pajtások nyelvét. A nyelv megtanulása után jön a lelki átalakulás, az idegen szellem fészket ver kicsi lelkében s amit a család épített, rendre álmokképpé válik s szétfoszlik egészen . . .

Az édesapa idővel kiesik a küzdők sorából. Egy magyar emberrel kevesebb marad a földön s ime, utána már saját nemzedéke is idegen lesz. Idegen, aki már csak megkülönböztető jelzőnek használja a magyar származását, de sem nyelvében, sem lelkében magyarsága nem él többé. És ezen talán nem is lehet segíteni. Az idegen országokban szétszórtan élő hazánkiai magyar iskolát nem tarthatnak fenn, a magyar állam sem tudja őket segíteni.

De hogy ott, ahol hazánkiai tömegesebben laknak, miért nincs magyar iskola, ezt nem értjük. S hogy az idegenben magyar nemzeti missziót végző tanítót a magyar állam miért nem támogatja erkölcsi és anyagi erejével, azt még úgy sem értjük.

Ott van például Bosznia és Hercegovina. Amikor 1878-ban és a rákövetkező években vért kellett ontani azokon a hegyeken, akkor a hadügyi közös kormányzat a magyar bakát, magyar huszárt állította az első sorba mindenütt. Hadd omolják a magyar vér, mert ez neki nem olyan drága, mint az osztrák. S aztán ne vádoljuk barbarizmussal, hisz azt is tudta, hogy csak a magyar katona kitartása, ereje és vitézsége szerezhette itt a közös hadseregnek dicsőséget.

Megtörtént. A kétféjű sasos fekete-sárga zászlót diadalra magyar katonák emelték

s az osztrák és magyar politikusok ma közösen intézik ennek a tartománynak a sorsát. Azaz: bocsánat, közös pénzen. Egyéb közösség magyar nemzeti szempontból nincs. Állami hivatalokon kétféjű sasos német címerek vannak, hivatalos nyelve német, törvénykönyve osztrák s az iskolák szintén osztrákok. Ha tanító kell, osztrák és magyar hivatalos lapban hirdetik a pályázatot ugyan, de a pályázati feltételek között ott áll, hogy előnyben azok részesülnek a kinevezésnél, akik a német nyelven kívül ismerik a szláv nyelveket. A magyarról szó sincs. Erről hallgatnak. Az iskolákban németül tanítanak, osztrák tanításterv szerint s a magyar közoktatásügyi miniszternek ezekhez az iskolákhoz semmi köze.

És ebben a tartományban tömegesen laknak magyarok is. Ezeket nem is kellene kivándorlóknak tekintenünk, hisz az a terület részben a miénk is. Ha tehát ezen a területen hódítják el az ifjú lelket mitőlünk, valljuk be, hogy a mi hibánk, a mi gyámoltalanságunk. Ide magyar iskolát állíttatni — és pedig a közös kormányzás költségén — a kvóta arányában nem joga, hanem kötelessége a magyar kormánynak. A tanítók alkalmazását szintén a kvóta arányában kellene megosztani s az egyes iskolákat a kvóta arányában osztrákra és magyarra szétosztani. Itt a közösséget fenntartani nem lehet, mert két állam kétféle

Nyáréji álmom.

— A Magyarság eredeti tárcája. —

Írta: Gaal Mózes.

Készülődünk haza, nem a nagy városba, hanem abba a kicsiny faluba, ahol a bádigos torony órájának ütését meghallják az alszeg és felszeg lakói mind, kivéve Süket Szabó Antalt, aki a végítelt trombitáján kívül nem hall meg semmit, hanem addig még sokáig kell várnia, nagyon sokáig.

Elmegyünk mind. Lészen a mi utunk áhitatos bucsujárás egy rozoga házhoz s egy besüppedt sirhoz. A ház maholnap hasonlatos lesz a besüppedt sirhoz, mind alázatosabban hajlik a földre, a vén gerendák is megroskadnak az évek sulya alatt, mint a vén emberek. Valóképpen úgy volna az jól és igazságosan, ha minden ember csak magának építene hajlékot, talán jobban megbecsülné, és jobban érezné, hogy csak vándor ezen a földön.

Valami fűrészgár kopácsol a szomszédban. És nekem eszembe jut a vízi malom zakatolása, a mellett üldögélve be sokszor elhallgattam egykor . . . A gát mellett rezgő nyárfák és korhadt, vén fűzek vetettek árnyékot a vízre, s nagy keserűlapuk nőttek a parton, ebből csináltak a mezitlábos leánykák paraplót, s nyakukba kecskerágó piros szeméből fűztek gyöngysort. A malomba egy kicsi zsák rozsot vitt egy szegényasszony, s azt vártuk, hogy a garaton lejárjon — abból sütöttek nekünk szép barna kenyeret . . .

Ó szép, puha barna kenyér, szájjamban van még az ized, fülembe cseng még a fohászadásnak ígéje, melylyel elköltöttünk reggel, délben, este:

— Áldassék az Ur neve, hogy kirendelte mára is. . .

A nap pedig végig csillant a malom keréklapátjait hajtó patak sima hátán; szellő lengette a kenderszalakat a malom mellett elterülő mezőn; az országról szállott a por, mert Ágostonfalvára téglát vittek Nagy-Baconból, a lovak nyakán csilingelt a sok csengetyű; az égen egy hófehér báránylegény volt, mint a trónusán ülő király. . .

Igen, igen, én is szerettem volna akkor király lenni, hogy hófehér kenyeret egyem, mint a király.

Elaludtam a gát mellett. A malomzugás alatt el s a végtelen békeség, mely a szívemben lakozék. Álmodtam tehát kenyérről, királyi koronáról, négy sárga csikóról, csillagó hintóról, csontnyelű bicskáról és olyan szalmakalapról, a milyen az udvarbeli urfinak volt csak.

Ó milyen gazdag a szegény gyermekeknek a szíve!

Buján tenyészik benne minden virág, ember nem látta, kéz nem ültette ezer meg ezer virág. . . Mindennap fűz belőle koszorút, meg sem várja, míg az egyik elhervad, már szedi a másiknak virágait.

Csillagok tűnnek fel az égen. Mesélnek azok is, belevilágítanak az álmok országába, a hívő lélek követi őket, az együgyű szív babonás félelemmel, csodás ígézzel csüng rajtuk. És akár milyen parányi ablaka van a kis hajléknak, egy csillag, nem, sok . . . sok csillag kacsintgat oda, s ahová elér a csillagnak fénye: ott a szívekbe remény fészkelődik.

És hangzik a mezőről hazatérő legények, leányok nótája. A kutyám csikorog, s a megborított kotló egyet-egyet kotyog a szárnyai alatt megbuvó csirkéknek.

Nem irigylem a pelyhes iószágokat. Van ne-

kem is, aki ölébe vegyen, aki meg-megsimogassék legkisebb csirkéjének a fejét . . .

Csak volt . . . volt.

És most már vége az álmoknak, annak a régi, édes álmoknak. Csillag, ha feltűnik a júliusi égen, nem mesél nekem a holnap kicsiny örömeiről, a jövőnek nagy reményeiről, mind hiv, visszahív a multba, mikor a csillagok millióit Isten szemének, őrző angyalok vigyázó szemének néztem gyermek hittelt, eget ostromló reménynyel.

A szívnek kertje sem oly gazdag, mint akkor volt. Sok-sok virág hiányzik belőle, de azért nem üres. A szeretetnek tündére ápolja éjjeli órában, hajnal pirulatkor egy-egy új magot hint beléje; ápolja akkor, mikor a mindennapi kenyerét munkája elfárasztja az elmét, s a mindennapi kenyérből egy-egy darab kijut a gyermeknek, akit nem ringat álomba a malom zugása, nem is vakarja a téstás-tekenő fenekét a vakaróval, hogy a maradék téstából kis madárkát süssön neki az édes anyja.

Fiacskám, téged olyan sokan irigyelnek, s én nem tudlak irigyelni. Van idő, mikor magam sem tudom, miért, de sajnállok. Ó ha én az valaha megérhetném, hogy balgatagságnak bizonyuljon minden sajnálkozásom! Ugy szeretnék csalódni ebben az egyben.

Szivedbe hinteni az én gyermek-korom nyáreji álmának ezer meg ezer magvát — fölösleges volna, hiszen a te életed éjjel-nappal csup. álmom, de megtartani az álmokat sokáig, be nem teljesíteni még sokáig, hadd maradjon tartalékban vágyad akkor is, mikor mindazok szíve kikkel egy sorban küzdesz, talán már kopát kiégett; fészke az elégtelenségnek és reménytelenségnek: ezt, ezt szeretném én.

gyermekéről van szó. Az osztrák gyermeket neveljük, ha tetszik németté, osztrákká, de a magyar gyermekből csak magyar ember lehet, a magyar gyermek csak a magyar haza szeretetében nőhet fel. Ehez a jogot nekünk isten adta, s a gondviselés jóvoltából ezer esztendő szentesítette.

S hogy mit kell tenni, megmutatja az osztrák. Amihez neki joga van, kétségbevonhatatlan jogunk van nekünk is. Amit az osztrák kormány megtehet, megteheti a magyar is. Az osztrák kormány például osztrák állami szolgálattal egyenlőnek minősíti a Boszniában töltött tanítói szolgálatot. Ezt beszámítja a nyugdíjába s a magyar kormány? — Oh, ez a Boszniában töltött szolgálatidőt semmibe sem veszi, sőt külföldi szolgálatnak minősíti. Ha magyar tanító Boszniában vállal hivatalt s később a honvágy haza hozza, kezheti elől az életet, régi szolgálati ideje elvesztett egészen. Csoda-e hát, ha a magyar tanítók elkerülik ezt a tartományt?

S míg az osztrák urak nevetik a mi élhetetlenségünket, azalatt mi télenül nézük, hogy a vérünk árán szerzett tartományban is hogy nevelik el odaszakadt testvéreinket s azokból, akiket a jó Isten magyarokká teremtett, szemünk láttára miképpen lesznek németek.

Az a tanító, aki a haza határán kívül, az idegenben élő embereket tartja meg a mi számunkra, nagy munkát végez, s míg őt is a honvágy kinja égeti, a honszeretet kialvófélben levő lángját élesztgeti. Az ilyen tanító kétszeres jutalmat érdemel; az ilyen tanító az egész magyar nemzet elismerésére érdemes.

A magyar kormány azonban ezt nem így tudja. Előtte az ilyen szolgálat értéktelen s az állami elismerésből többet kap még a nemzetiségi agitátor is. Idegen lelkű papok kongruája, dákóromán tanítók állami segítése mind fontosabb állami feladat, mint a magyar nemzet erősítése, megvédése. A gyakorlat ezt mutatja és mi csak vigasztaló szóval enyhíthetjük távolban élő honfitársaink fájdalmát. Résztvét

El fogunk menni mind abba a kis falucskába — zárandok-utra.

A rozoga hajlékot jól megnézd, gyermekem. A szegénység nem oly nagy szerencsétlenség, mint az emberek hiszik. Abban a hajlékban volt a te apád szive álmokban a leggazdagabb, a kicsiny, de igaz örömeke legfogékonyabb.

Szerdán volt a heti vásár, ilyenkor a te nagyanyád néha vett neked egy kifit, s ez a kifli még kívánatosabbá tette apádnak a királyi álmokat és az életet, s újabb reményeket fakasztott a szívében.

Nézd meg jól azt a házacskát, s ha majdan a te uri hajlékot ellen panaszkodni akarnál, jusson eszedbe — s nemuljon el szívedben minden panasz...

A sirnál pedig jusson eszedbe, hogy a legjobb és leggonoszabb emberből egyaránt por leszen, s hogy a jeltelen sirban is úgy pihen a kifáradt ember, mint a márvány kriptában. Édesen pedig csak az pihen, aki a pihenésre reá szolgált, mert sokat és becsületesen dolgozott.

És még egyet ne felejt, a te nagyanyád ezelőtt sok-sok esztendővel halt meg, s lásd, mikor róla mesélek, a szemem mindig megnevészült... hajtad fejecskédet a szívemre, fiam:

— Ugy-e erősen dobog?

Jer velem én kis népem, hadd forrassza szíveinket még jobban össze ez a bucsujárás!..

és szánalom, amit fölünk remélhetnek s ennyi az egész, amit meg is kapnak a szegény — elhagyottak.

Hétről hétre.

Budapest, július 12.

A szegény magyar ember öröme sohasem lehet teljes. Amit ad az Isten egyik kezével, mintha a másikkal elvenné. Az aratás nagy munkája folyt az egész országban s ez alkalommal vidámabb hangulattól kísérve, mint az előző években, mert jó termés ígérkezett. A munkás magyar keble örömtől és hálától duzzadt, hogy a Mindenható nehéz munkáját megáldotta. Vidámságát azonban megrontotta az a Bécsből jövő hír, hogy a magyar kormány nemcsak újra felvötte az autonóm vám-tariffa-tárgyalások elejét fonalát, de a kiegyezés érdekében előbb elfoglalt álláspontjából lényeges engedményeket is tett az osztrák kormánynak. Egyszóval a földművelő magyar, amit elvetett, learatta ugyan és ki is fogja csépelni, de nem magának fog csépelni. Az a fölösleg, melylyel kifizethette volna sok régi terhét és sok nyomasztó adósságát, az osztrákok zsebébe fog ácsuszni. Ő pedig marad növekvő régi terheivel magára hagyatottan és kizsákmányoltan az úgynevezett *nagyhatalmi érdekek* miatt, vagy ha nem akar maradni, vehet vándorbotot a kezébe és mehet Amerikába vagy Romániába jobb hazát keresni.

Jellemző, hogy a tegnapi tanácskozássra vonatkozó tudósítások forrásai még mindig csak a bécsi lapok. A magyar hivatalosok és felhivatalosok ma is olyan mélyen hallgatnak, mint a süket disznó a buzában. A miniszterelnök legbizalmasabb lapjai is csak annyit mernek írni, hogy a tegnapi tanácskozással még nem volt semmi érdemleges eredményük, s hogy az eltérések a két kormány között még mindig nagyon lényegesek. Ezek a sugalmazottak bámulatosan szerények lettek egyszerre. Csak annyit írnak, hogy nincs okunk egy cseppet sem kételkedni abban, hogy Széll Kálmán a magyar parlamentben kifejtett álláspontját a tegnapi tanácskozással is szilárdul hangoztatta. Arról, hogy ez álláspontját meg is védelmezte volna, egy betű sem írnak. Nem annyira az osztrák lapok pozitívnek látszó hírei győznek meg minket arról, hogy Széll Kálmán sokszor és sokat ledetett álláspontjától meghátrált, hanem lapjainak ez a kishangúsága. Sikerült volna csak a miniszterelnöknek ez alkalommal is valahogyan megvédelmeznie álláspontját Körberrel szemben, micsoda dicsőimuszokat olvasnánk ma e lapokban róla. Olvasnók, hogy mint egy új Kínizsi két karddal verekedett s egy elmentében az osztrák államférfiak sűrű sorában gyalog ösvényt csapa, visszajöttében pedig szekérutat vágta. Olvasnók, hogy a nagy harc után a Ronacher étteremben két osztrák miniszter: Körbert és Call bárót tartva fogai közt járta el a *sarkadi* toborzót.

Lapunk e rovatának olvasói bizonyára emlékeznek arra, hogy többször volt benne arról szó, hogy a miniszterelnök Körberrel való viaskodásának, akármit is irjanak lapjai, az lesz a vége, hogy engedni fog az osztrák követeléseknek és az új kiegyezés, melyet kötni fog, sokkal kedvezőlenebb lesz, mint a bukott ischli klauzulus Bánffy-féle kiegyezés lett volna. Forrásunk, amelynek alapján hónapokkal ez előtt megirtuk a tegnapi eredményt, ennek az eshetőségnek akkor a következő magyarázatát adta:

Hogy a magyar miniszterelnök az osztrák követelésekkel szemben a magyar álláspontot megvédhesse, vagy annak számára csak egy hajszálnyit elönyt is kivihasson, feltétlenül szükséges, hogy bírja az uralkodó személyes és egyéni rokonszenvét. Oly férfi legyen, akit ő felsége mint egyént is szeret s akivel érintkezni nemcsak hivatalosan érzi kötelezettnek magát, mint első tanácsadójával, de egyéni rokonszenvével fogva is.

Széll Kálmán minden ragyogó személyes tulajdonságának ellenére sem az a férfi, aki a felség egyéni rokonszenvével alapuló teljes bizalmával eldicsekedhetnének. Akik az uralkodó egyéni

és személyes hajlandóságait ismerik, azt mondják, hogy Széll Kálmán a felség előtt éppen azok az egyéni tulajdonságai szolgálnak hátrányára, amelyekkel a közvéleményt annyira meghódította. Széll Kálmán igazi született rheor. Szélesen és kiszinezetten szeret beszélni a legkisebb tárgyról is, még pedig sokat és sokszor. A felség Szilágyival sem szeretett épen e tulajdonságai miatt érintkezni. Az olyan államférfiut kedveli, aki mint Andrássy, a legbonyolultabb kérdést is meg tudja világítani egy szellemes ötlettel vagy megjegyzéssel, vagy az olyant, mint a milyen Bánffy volt, ki egyszerű, józan és gyakorlati gondolkodásánál fogva azt, hogy mit fog tenni, vagy mit nem, egy pár szóval határozottan és világosan elő tudja adni. Tisza Kálmán egyénisége sem volt eleinte kedvelt a felség előtt Tisza azonban egy különös tulajdonságával tudta ő felsége vonalmát annyira megnyerni, mint talán Andrássyn kívül egyetlen magyar vagy osztrák államférfi sem. Amaz erkölcsi bátorságával, a melylyel annak érdekében, amire a felség előtt vállalkozott, szembeszállott a leghevesebb támadásokkal is és kitarított makacsul, nem törődve a népszerűtlenséggel, sőt a gyűlölettel sem. — Széll Kálmánban az erkölcsi bátorságnak ez a neme hiányzik. A népszerűség, a dicséret neki igazán éltető eleme. Mihelyt látja, hogy ez valami okból készül megfogyatkozni, azonnal enged, alkuszik és paktál s valóságosan boldog, ha az újabb paktum fejében megkapja a megszokott tapsokat és dicsőimuszokat. A felség azt tartja róla, hogy nehéz és súlyos küzdelmek idején egyéniségének épen e jellemvonása miatt nem lehet hasznát venni. Nagy népszerűségét azonban mégis szeretik, mert azt hiszik, hogy általa és vele nagyon sokat kivihetnek Magyarországon, lévén a magyar természet olyan, hogy a jussát nem hagyja, de ha szépen kéri, az ingét is odaadja. Széll Kálmán nem rideg, mint Tisza, nem erőszakos, mint Bánffy. Ellenkezően tud nagyon is szépen kérni s a magyar közvélemény hajlandó is az ő szépen kérésére az inget is odaadni, nem ugyan Széll Kálmán, amint naivul hiszi, hanem az — osztrákoknak, mint a valóság igazolja.

Budapest, jul. 12.

Törvényhatósági tisztviselők fizetése.

Örvendetes esemény vár a megyei és városi törvényhatósági tisztviselőkre. Mint ugyanis megbízható forrásból értesülünk, az 1903. évi költségvetésben, amelyet mint valamennyi miniszteriumban, úgy a belügyminiszteriumban is most készítenek el, az *eddiginél jóval nagyobb dotációt* jut at a kormány a megyei és városi *tisztviselők fizetésemelésére*. A hír bizonyára nagy örömet fog kelteni a tisztviselők között, mert hiszen köztudomású, hogy a megyei tisztviselők fizetése még jóval silányabb, mint az állami tisztviselőké. A jövő évi belügyi költségvetés különben szintén szigoruan követi a takarékosagot és minden tételt a legszorgosabban mérlegelnek.

A *kiegyezési tárgyalásokról*, felsőbb utasításra, hallgat minden hivatalos és felhivatalos forrás. Am annál erősebben bírálja a közvélemény a nyilvánosságra jutott megállapodásokat. Az osztrák sajtó dindalmas hangjából következtetve hinnünk kell, hogy a magyar kormány teljes veregyéssel került ki a küzdelemből s az ország ipara, kereskedelme még inkább ki lesz szolgáltatva az osztrákok kapzságának. Ha eddig csufoltak bennünket a *gyarmat* elnevezéssel, ezután akár kiakaszthatjuk az ország határára: *Ausztria gyarmata*. A felhivatalos lapok ugyan azt jelentik, hogy végleges megállapodások nem történtek. Így a M. N. többek közt így ír:

Több hétre terjedő tanácskozással van itt szó, amelyek folyamán több mint másfélszer vámtétel kerül megvitatás alá. Az előbbi tárgyalások során ugyan már sok ellentétet kiegyenlítették, ám azért a hátralevő tételeknek minden részletre és minden viszonylatra kiterjedő megvitatása jelentékeny időt igényel. Csak a tanácskozások befejeztével várható a két miniszterelnöknek, illetve a szakminisztereknek újabb összejövetele. A kalendarium a mellett szól, hogy ezekre a miniszteri pourparlerkra valószínűleg már csak az országgyűlés megnyitását követően megelőző időben kerül a sor. És akkorra remélhetőleg a tárgyalások annyira előhaladnak, hogy az ősi ülészakra egybegyűlő országgyűlésnek a miniszterelnök már jelentést tehet.

S akkor majd módjában leszen ezekkel az eredményekkel az egész közvéleménynek megismerkedni. Ma annyi konstataható, hogy újból felvettek a tárgyalások fonalát,

BUTOROK

egy készpénzért, mint részletfizetésre leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig legutányosabban kaphatók

Ehrentreu és Fuchs Testvéreknél.

E lapra hivatkozók tíz százalék engedményben részesülnek.

Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.

(Andrássy-ut közelében).

oo Nagy képes árjegyzék ingyen. oo

mely annak idején a magyar kormány magatartása folytán szakadt el.

Amióta május havában, az osztrák kormány budapesti tartózkodása alkalmával a magyar miniszterelnöki palotában több napon át beható tanácskozások folytak a ki-egyezés és a többi gazdasági kérdések fölött, a nagy-jelentőségű kérdések egész kompleksumának tárgyalásában bizonyos holt pontra jutottunk. Ezt a holt pontot sikerült most túlhaladni a két kormányelnök vállvetett erőfeszítésének. Az újból megindult tárgyalások kiinduló-pontja az az értekezlet volt, amelyben a király elnök-lete alatt a két kormányelnök ismét találkozott s módjában volt, hogy álláspontját részletesen kifejtse. Azt ezuttal is konstatálhatjuk, hogy a magyar kormány elnöke annak a programnak keretében működik, amelyet a maga direktívájára már eleve kijelölt és amelyet el nem hagyott elejétől fogva és el ma sem hagy. Ennek a programnak általános elvei és irányzatai ismeretesek, Rögötni döntést nem remélünk. Hiszen a vámtarifá harma-dik olvasására még csak ezután kerül sor s több más jelentős kérdés is csak ezután lesz rendezendő. Ugy tud-juk azonban, hogy a kölcsönös jóakarattal konstatáltot s ez az a biztató jelenség, mely a mellett szól, hogy az üd-vös eredmény lehetséges.

Am épp ez a bizonytalan hang, ez a határozatlan állás-foglalás az, ami amellet bizonyít, hogy a vesztesfél — mint mindig — most is Magyarország lesz.

A ki- és bevándorlás. A belügyminiszteriumban serényen folynak a *közigazgatási reformjavaslatok* elő-készítő munkálatai. Két reform mindjárt a képviselőház második ülészakánának elején a képviselőház elé kerül. Az egyik a *községi törvény* reformja, a másik a *járási közigazgatás* reformja. Mind a kettő igen üdvös intézke-déseket foglal magában egyrészt a kezelés egyszerűsi-tése, másrészt a közigazgatás gyorsasága és pontossága tekintetében.

E javaslatokkal egyidejűleg készül a *ki- és bevándorlás-ról szóló törvényjavaslat*, amelynek egyes intézkedései már ismeretesek. Intézkedik ugyanis csendőrhathatárság felállításáról, a kivándorlási ügyrendök megrendszáályo-zásáról és a községi törvény reformja kapcsán az illető ségnek szigorubb megállapításáról.

E javaslat augusztus végére elkészül és *Szél Kálmán* mint belügyminiszter az egyes intézkedések megvitatása céljából már szeptember hónapban antétet hív össze, ugy, hogy a javaslat tárgyalása szintén az őszszel össze-ülő képviselőház egyik első feladata lesz.

Világ folyása.

— július 12.

A *Balkánon* ismét baj van. *Skutariból* jelentik, hogy az albán vezérek feltűnő élénkséggel gyűléseznek s legu-tóbb feliratot intéztek a szultánhoz oly követelőző, erős hangon, hogy megijedtek tőle a Jildiz-palotában. E felir-atban kijelentik az albánok, hogy a nép nyomora tőrhetet-len, gyors orvoslásra volna szükség, s ha ezt a porta meg nem adja, kénytelenek fegyvert ragadni országuk vé-delmére, „melynek népe egygyé akar forni.” Tovább így folytatják az albánok: „Felsőged kormányja a jelenlegi rendszer mellett megmaradva, felszólalásainkat nem hall-gatja meg. Felsőged pedig tudja, hogy az albán nép minden eshetőségre el van készülve, s ha felsőged még most sem tesz az albánok érdekében semmit, akkor — bármibe is kerüljön — el vagyunk tökéve, hogy veszé-lyeztetett existenciánk védelmére, isten segítségével és bátorságunkban bízva, cselekedjünk.”

Ez nincs is kerülő utakon kijelentve. Egyenesen, nyiltan hangzik ez a beszéd, ahogyan délen a melegvérű embe-rek szoktak beszélni, tenni. A porta tudja is, hogy az albánok nem hiába fenyegetőznek s már is mozgósította a katonaságot. Az albánok ettől nem igen félnek, nyu-godtan tárgyalnak tovább *Alador-Kantriola* herceggel, ki hiveinek kijelentette, hogy kész élükre állani, mihelyt a porta elutasító választát megkapják. Mig egyrészt a her-ceg bizalmas embere *Malik Ville Franches* tárgyal a vezérekkel, a herceg Bécsben jár, panasolja az albánok helyzetét s előkészíti a diplomáciai köröket egy kitörendő háborúra. Előreláthatólag a porta elutasító válaszával él, s ez esetben a herceg Rómában proklamálja a török ura-lom elleni felkelést s novemberben vagy a kora tavasz-szal kitör a háború.

Kitchener utolsó hadparancsában, melylyel a délafrikai angol csapatoktól elbucszott, megható szavakban mondott köszönetet minden tábornokának, tisztjének, altisztjének és közlegényének. 18 hónapon át harcoltak vele nagy nélkülözések és nehézségek között, veszedelmes és ra-vasz ellenséggel szemben, de soha semmi jelét nem vette észre az elerőtlenedésnek vagy türelmetlenségnek. Tovább így folytatja a bucsuzást Kitchener: Örül külön-ösen annak a barátságos és emberies szellemnek, mely a hadsereget az egész háború alatt átlengette s ezért elis-merését fejezi ki. Dél-Afrika jövőjének szerencséjére az

igazság e pontra nézve ellenségeinknek ép oly ismeretes, mint nekünk és egyetlen egy oldalról sem vonhatja két-ségbe hosszabb időre senki, hogy még sohasem viseltek oly háborút, melyben harcosok és nem harcosok mindkét részben annyi kimélelet és barátságot tanusítottak volna.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni azt az ünnepet, amelyre a bolgárok készülnek. Párját ritkító pro-grammszáma ezeknek az ünnepeknek, melyek a Sipka-szoros körül szeptemberben fognak lejárlani, a 25 év előtti ottani véres harcok megisméltése, természetesen vér nélkül. Tartalékosok behívása által három hadi lét-számu hadosztályt szerveznek. Megfelelően az orosz vé-delmi csapatok akkori erejének, a szorost 12.000 ember fogja védeni és pedig ugyanama hadállásból, mint 25 év előtt. A támadást dél felől intézik, úgy mint azt Suleimann pasa 26.500 törökkel 1877. augusztus 20-tól 27-ig és szeptember 17-én megkísérelte. Az említett harcok ismétlése előtt a bolgár csapatok Karlova, Sipka, Kazanlik és Stara-Zagora között kisebb hadgyakorlatokat végeznek. Az ünnepek végén a Sipka-szorosban az új orosz emlék-kápolnát szentelik fel, mely felavatáson az orosz küldöttségek is részt vesznek. Ösz-szesen 52 orosz tábornokot, 50 katonatisztet és 120 köz-katonát várnak Buigáriába, kik szeptember 20-án gyüle-keznek Odesszában, honnan egy bolgár hadihajón utaznak Várnáig, hogy azután az utat különvonaton folytassák. A templomfelavatás szeptember 24-én lesz. Azok az orosz ezredek, melyek 25 év előtt a Sipka-szoros körül harcol-tak, mind képviselve lesznek.

TÁVIRATOK.

Edvard király betegsége.

London, jul. 12. Edvard királyt mégegyszer operálni fogják a legközelebbi hat hét alatt. A király azt akarja, hogy a koronázás még a má-sodik operáció előtt történjék meg.

London, jul. 13. Remélik, hogy a királyt ked-den a Buckingham-palotából át lehet vinni a ki-rályi yachtra, amely most Portsmuthban van. Az orvosok a gyógyulás mostani stádiumában nagyon szükségesnek tartják a légváltást.

London, jul. 12. A koronázás napjára vo-nakozólag azt mondja egy hivatalos közlemény, hogy a király orvosainak nézete szerint a *király augusztus 8-ika és 12-ike között olyan állapotban lesz, hogy alávetheti magát a koronázási szertar-tás fúradalmának*, ha állapotának mostani javu-lása tartós lesz és komplikáció be nem követ-kezik. Az orvosok azt mondják, hogy a király állapota gyorsabban javult és a betegség lefolyása kevésbbé komplikált, mint eleinten hitték. Ebben nagy része van a király kitűnő szervezetének. A koronázás pontos dátumát legközelebb fogják közöztetni. A koronázás napjára tervezett kör-menet elmarad.

London, július 12. A Guilhamban tegnapi nagy koronázási banketen mintegy 600 vendég jelent meg, köztük a gyarmatok miniszterelnökei, az indiai hercegek és a kabinet tagjai. A beteg *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter helyett Onslow gyarmatügyi államtitkár elnökölt. Beszédében azt mondta egyebek között, hogy nem akar elébe vágni a gyarmati miniszterelnökök konferenciájának és előre annak valamely eredményéről, például a bi-rodalmi federációról beszélni. Ennek a konferenciának az a célja, hogy a birodalmat összetartó kapcsolatokat a kereske-delem és a védelem terén még szorosabbra fűzze. Barton ausztráliai miniszterelnök azt mondja, hogy ez idő szerint teljesen kivihetetlennek tartja azt a kísérletet, hogy bi-ro-dalmi vámszövetséget alakítsanak.

London, jul. 12. A király állapotáról ma dél-előtt a következő orvosi jelentést adták ki: A király állapotának javulása kitűnően halad. A király kielégítő állapotára való tekintettel ezentul csak minden második nap adnak ki or-vosi jelentéseket.

Az olasz király utja.

Innsbruk jul. 11. Viktor Emánuel király délután egy óra 46 perckor ideérkezett és öt pernyi időzést után to-vább utazott Kufsteinba anélkül, hogy kiszállt volna ko-csijából. Fogadás nem volt, mert a király szigorú inkog-nitóban utazik.

Berlin jul. 12. Az olasz király reggel utazik Berlinen keresztül. Az udvari vonatot a körvasuton viszik a szilé-ziai pályaudvarra, ahol az olasz nagykövetség tagjai fog-ják a királyt üdvözölni.

Halle jul. 12. Viktor Emánuel olasz király ma reggel 3 óra 15 perckor ideérkezett és rövid időzést után tovább utazott Pétervárra.

Posen, jul. 12. Az olasz király délelőtt 10 órakor ide-érkezett. A pályaudvaron díszszázad várta. Amint a vonat megérkezett, a király kiszállt a kocsiból és a bemutató sok után ellépett a dísz-század előtt, amely azután elvo-nult előtte. Tíz pernyi időzést után a király tovább utazott.

A francia kamara ülése.

Páris, jul. 11. Aynard meginterpellálja a miniszterelnö-köt a kongregációs iskolák bezárása ügyében kiadott kör-rendelete tárgyában.

Combes miniszterelnök azt indítványozza, hogy az in-terpellációt tűzzék napirendre.

Aynard tiltakozik az ellen és a padokat verdeső bal-oldaltól folytonosan felbeszakítva azt mondja, hogy ha interpellációjának tárgyalását elhalasztják, tárgyalanná válik, mert időközben 2500 szabad iskolát zárnak be. Combes miniszterelnök a szószekekre megy, de a nagy-lárma miatt nem juthat szóhoz és a baloldal lelkes tűn-tetése között lemegy a szószekekről. A teremben leirhatat-yan lárma támad. Guillaun alelnök fölteszi kalapját és felfüggeszti az ülést. Szünet után az alelnök indítványára a kamara rosszalását fejezi ki d'Auffray iránt azért, mert a szünet alatt a miniszterelnököt ezért szóval i-lette.

Combes miniszterelnök azt mondja, hogy a kongregá-cióis iskolák ellen alkalmazott rendszabályok teljesen jogosultak.

Aynard válasza után a kamara 328 szavazattal 218 el-lenében elhatározta, hogy Aynard interpellációját a napi-rend többi tárgyai közé iktatja.

A szultán és sógora.

Konstantinápoly, július 11. A szultán iradét bocsá-tott ki, amelyben sógora, Dámád Mahmud basa külföl-dön tartózkodó fiainak megtiltja a hercegi és bej-cim viselését.

VIDÉK.

— **Kossuth Lajos születésnapja.** Szol-nokon, mint levelezőnk írja, a város kééviselő testülete Gyömörey Félix előterjesztésére elha-jározta, hogy Kossuth Lajos 100-ik születésnap-tát megünneplik. Az ünnep előkészítésére 30 tagu bizottságot küldött ki, amely bizottság elnöklésével *Khudik* Gyula polgármester bízta meg. A bizottság tagjai: *Bakos* Ödön, *Bodszár* Antal, *Cakó* Ferenc, *Eliás* Mór, *Gyömörey* Félix, *Gergelyfy* Gusztáv, *Gruber* József, *Gombkötő* Győző, dr. *Harsányi* Gyula, *Horánszky* István, dr. *Halász* Béla, dr. *Hasznos* József, *Kreutzer* Balázs, *Kerekes* Géza, dr. *Kiss* Ernő, dr. *Körösi* Lajos, *Kiss* Ferenc, *Kubics* Gusztáv, *Késik* Ödön, *Mauritzky* György, *Olasz* János, *Polya* Béla, *Szévald* Mihály, dr. *Szendrey* Henrik, *Scheftsik* István, dr. *Szinger* Béni, *Sárközy* György, dr. *Szabó* Béla és *Toth* István.

— **A szamosújvári Székely-Társaság** június 25-én tartott gyűlése alkalmával hozott ama határozata értelmében, hogy rendes gyűléseit minden hónap második szerdáján fogja megtartani: e hó 9-én *K. Nagy* Lajos fő-szolgabíró elnöklelte és a tagok buzgó részvétele mellett gyűlésezett. A sok új tag által fölkeresett gyűlésnek érde-kes képet adott az alapszabályok megvitatása. A társaság jogásztagjai a leglelkesebben fejtegették indítványait és indokolták állásfoglalásaikat. Csakis a legnagyobb dicséret hangján lehet beszámolni a város közönségének a Társa-ság törekvései iránt tanusított érdeklődéséről. Új tagok mindegyre jelentkeznek, mert szivesen csoportosulnak a népszerű elnök köré, akinek szeretetreméltó egyénisége és tapintatos vezetése garanciát nyújt a sikerért, amely, ha egyelőre csak a Székelység kérdéseinek megismerése iránt való érdeklődésben nyilvánul is: elismerésre méltó érdem, mert ennek az érdeklődésnek ébrentartása képezi a jövőben elérhető anyagi sikereknek morális előfel-tételét.

— **Kivándorlási ügynökök Szegeden.** Ugy lát-szik, hogy az erélyes ellenőrzés dacára sem szünik meg a külföldi ügynökök lelketlen működése. Mint *Szegedről* értesülünk, *F. Missler* brémai utasszállító cég Szegedet és vidékét árasztja el magyarul szerkesztett leveleivel, melyekben még arra is kitanítja a kivándorlókat, hogy miként lehet utlevél nélkül eljutni Amerikába. Amint írja, a nemzet határnál felmutatandó hajójegyet 20 korona fel-péNZ beküldése ellenében bárkinek megküldi, s az illető

BUTOR

Képes butoralbum 50 filléres postabélyeg beküldése mellett kapható. A ki ezen lapra hivatkozik, 5% árengedményben részesül.

jobb és olcsóbb mint bárhol ép úgy készpénz-ért, mint **részletfizetésre,**

kapható: **GONDA S.** butoraktá-rában.

== BUDAPEST, ==

csakis VII. ker., István-tér 7. sz.

ezzel a hajójeggyel az ő ved-lme alatt utazik Brémáig. Vajjon a magyar közigazgatás lesz-e olyan éber, mint a milyen ügyes a maga embercsaló, világbolondító munkájában az itt megnevezett német?

Megsemmisített törvényhatósági választás. A közigazgatási bíróság a somogy megyei magyaráti kerületben megválasztott Tóth József dr. törvényhatósági bizottsági tag választását megsemmisítette, mert a választást megátadott felelősség alapján megindított vizsgálat igazolta, hogy a választást vezető Bogyay Emil a szavazatszedést egy órára ebédidejére felfüggesztette, bár a választási urnákat előzőleg bezáratta s a választási jegyzőkönyvet szabályszerűleg lezárta. — Jövőre tehát ne tessék választás alatt ebédelni.

Helységnevek magyarosítása. A bácskai községek most foglalkoznak a helységnevek magyarosítását rendező törvény alapján megindított vizsgálat igazolta, hogy a választást vezető Bogyay Emil a szavazatszedést egy órára ebédidejére felfüggesztette, bár a választási urnákat előzőleg bezáratta s a választási jegyzőkönyvet szabályszerűleg lezárta. — Jövőre tehát ne tessék választás alatt ebédelni.

Kulturpalota Zomborban. Bácsbórog vármegye történelmi társulata mozgalmat indított, hogy Zomborban egy kulturpalota állíttassék fel, hol a történelmi társulat múzeumával és néprajzi gyűjteményével a zombori városi könyvtár, a szabad Lyceum, a filharmonikusok társulata és az összes kulturális testületek otthont találnának. Dicsőre méltó hazafias mozgalom, adja Isten, hogy az eszme testet öltson — a kulturpalota felépüljön és áldásos működését megkezdje.

A marosvásárhelyi gyermek játékgár érdekében értekezlet tartottak Marosvásárhelyen Sandor János főispán elnöke alatt. Az értekezlet célja volt a marosvásárhelyi játékgár részvénytársasági alapra helyezni, ami bosszabb tárgyalás után sikerült is. Az értekezlet kimondta, hogy a részvénytársaságot megalakítja s a szükséges tőke összehozására 60 drb 100 koronás részvényt bocsát ki.

FOVÁROS.

Változás a költözködés idejénél. A főváros hatósága évek óta törli a fejét, hogy a régi, elavult s csupán a háziurak érdekét szolgáló lakbérleti szabályokat hogyan módosítsa. Ugy tudniillik, hogy a lakók is hasznát vehessék a szabályzatnak s bizonyos jogok őket is megilletsek. A hosszas tárgyalás eredményét ma közli a hivatalos lap, elmondván, hogy amíg új szabályzat készül, kiegészíti a régi szabályzat 25-ik szakaszát a következőkkel:

„Ha a költözködési nap vasárnapra, vagy Szt. István király napjára esik, akkor a költözködés a következő köznapon foganatosítandó, illetőleg a költözködési határidők egy nappal meghosszabbítottak.” Sok esztendő tárgyalásnak az eredménye ez! Sok jeles fej dagadt bele, míg végre a nagy alkotás megszületett.

A diszkrét — mint tengeri kigyó. Szegény jó Millacher, nem tudta, mit cselekszik, amikor hálája jeléül 40000 koronát hagyott Buda városának, hogy diszkrét állítson a hagyományozó emlékére. A diszkrét ügycsomója a székesfőváros közigazgatásában mázsányira szaporodott, ám kut még nincs. Sőt tervek sincsenek. Mert amikor Nagy Kálmán szobrász, a Korvintérre szánt kut pályanyertes tervezője meghalt, a tanács vonakodott teljesíteni az örökösök ama kérését, hogy fizesse ki a fiatal művész csekély adósságát (amivel a szobor anyagát beszerezte) s átengedje a terveket ingyen. A tanács elutasította a kérelmet s új pályázat kiírására kérte fel a végrendeleti végrehajtót. A hagyomány azonban már bírja meg az új pályázatot s a tanács most kénytelen a Nagy Kálmán családjához fordulni, hogy segítse ki a kellemeitlen helyzetből, amibe a maga rövidlátása juttatta. Millacher szelme pedig Budával együtt legyen türelemmel, idővel meglesz a diszkrét.

Iskolakönyvek. A tanács tegnapi ülésén állapította meg, hogy az elemi iskolákban a jövő iskolaévben milyen könyveket használjanak. Első sorban a német nyelvűt és német olvasókönyvet törölte, mert a jövő

iskolaévben már nem sanyargatják a szegény kis nebulókat a német nyelvvel. A többi könyvet változatlanul meghagyta a tanács, mert valószínűleg már a jövő évben kiadja a kuluszminiszter az új állami tantervet s akkor annak megfelelően ugys revideálni kell a könyvek jegyzékét is.

A Kisfaludy-színház. Monori Sándor póstyéni színgazgató kérvényt adott be a tanácshoz aziránt, hogy az óbudai Kisfaludy-színházban f. évi szeptember 1-től a jövő év szeptemberéig előadásokat rendezhessen. A tanács leközelebb fog dönteni a kérvény sorsa fölött.

Ebzáratok. A földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy az illetékes hatóságok akkor is kötelesek elrendelni az ebzáratot, ha a vizsgálat során az tűnik ki, hogy a veszett vagy gyanús eb nem kóborolt és másokat meg sem harapott. Együttal felhívja az illetékes hatóságokat, hogy az ilyen ügyekben felvett jegyzőkönyveket hozzá soron kívül terjeszszék föl.

Az olvasónak.

A július—szeptemberi évfolyam alkalmával bizalommal kérjük olvasóinkat az előfizetés megújítására s lapunknak ismerőseik körében való szíves ajánlására. Azt hisszük, semmi kétség nem férhet a *Magyarság* pártokon, felekezeten, társadalmi osztályokon felül álló *tökéletes függetlenségéhez*: napról napra bizonyosságot tesznek erről cikkeink. Olvasóink arról is meggyőződhetnek, hogy a *Magyarság* nevéhez hiven, igaz lélekkel szolgálja a *magyarság ügyét*, a régi magyar erkölcsök megújítását, a magyar faj erkölcsi és gazdasági megerősödését. Politikai, társadalmi, szépirodalmi cikkeink egy célt szolgálnak: a magyar nemzeti szellem, a nemzeti öntudat ápolását, ezt szolgálják még napi újdonságaink is. Kerülve kerüljük a léha szenzációt, az izléstelenséget, magán és családi ügyek kipellengérezését, mivelhogy ez magyar természetünkkel meg nem egyezik.

Ezek az elvek, jól tudjuk, akadályai ma az újság rohamos elterjedésének, — de megelégedéssel tapasztaljuk — hogy maguk az olvasók a mi csendben dolgozó apostolaink: minden nap újabb és újabb híveket szereznek s a hívekből újabb apostolok támadnak, hirdetői, terjesztői a mi elveinknek. Nem dolgozunk papiros-mennyiségre, mert szegények vagyunk, mint a magyar közönség maga, de bizonyosságunk lehet minden szám, hogy ezt a kicsi helyet becsületesen felhasználjuk. Am a magyar közönségtől függ, hogy a „lapocská” mindenképpen megnövekedjék s hisszük erős hittel, hogy meg is növekedik.

Most kezdtük meg *Lengyel Laura „Kis delmek”* című társadalmi regényét. Az ő tollát dicsőitünk — izléstelenség volna részünkről. Ősszel pedig *Benedek Elek* regényét. Tárcáiról azok lesznek ezután is, akik eddig, nem különben vezércikkiről is. Nagy valószínűség szerint ez a két gárda is szaporodik az idők folyamán.

Hazafias üdvözléssel:

a **Magyarság** szerkesztősége

ELOFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz bordva:	Vidéken, postai küldéssel
Egy hónapra . . . 1.—kor.	Egy hónapra . . . 1.20 kor.
Negyedévre . . . 3.—kor.	Negyedévre . . . 3.60 kor.
Félévre . . . 6.—kor.	Félévre . . . 7.—kor.
Egész évre . . . 12.—kor.	Egész évre . . . 14.—kor.

A **MAGYARSÁG** kiadóhivatala
Vámház-körút 8.

Kérjük azokat a t. o. vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetésük június hó végével lejárt, hogy azt minél előbb megújítani sziveskedjenek. Lakóhely változtatás esetében pedig úgy helybél, mint vidéki előfizetőinket arra kérjük, hogy előbbi címüket velünk közölni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

NAPI HIREK.

A kis munkatársak.

Budapest, július 12.

Láttál-e már újságáruló öreg embert, nyájas olvasót? Ott áll az u casarkon fehér a haja, reszket a keze, nem tud harsányan kiáltani, mint tődövel bőven megáldott fiatal kartársai, futni sem tud. Nagyon szomorú alak. Ott reggelizik az utcasarkon, s ha eladta pár darab újságját — haza cammog.

Nagyon öreg és gyöngye. Egy hét múlva talán nem is látod többé, de addig élnie kell, . . . ez rideg, hatalmas törvény, hódol minden teremtetett állat ennek a törvénynek.

Ha elhaladsz mellette, nyilván másodszor is veszel újságot. Az ember gyakran nem azért veszi meg az újságot, mert égető vágy szállotta meg, hogy elolvassa.

Aztán láttál-e a Kerepesi-uton, a Rökus-kórház mellett, a kis kápolna előtt ugyancsak újságáruló anyát?

Késő este van már. A fal mellett kuporog két gyermek. Egy kicsit rongyosok, nyilván éhesek is. Az anya kebelén a harmadik, az alvó gyermek.

Az anya újságot árul — a gyermekek pedig az újságárulásban munkatársai. Néma munkatársak, de ha te meglátod őket a lámpás világánál — hirtelen eszedbe jut, hogy újságot kell vened, s hogy ettől az asszonytól kell vened.

Azt mondják, hogy a kis munkatársak nem mindig az újságáruló asszony gyermekei. Ha a szindarabokban van kölcsönkért feleség: nem tartozik a lehetetlenségek közé a kölcsönkért gyermek sem. Meglehet, de én avval nem törődöm, mert akárkié az a gyermek, ott kuporog, ott fázik a Rökus-kórház mellett. A gyermek megvan, a gyermek látása pedig oly nagy gyönyörűség, ha ép, erős, egészséges, ha játszik, ha jóllakott, ha mosolyog . . . Ó de az éhez, fázó, síró gyermek a nagy és fényes utcákon: szívet tépő látvány!

Ha neked gyermeked van: gyermeked jut eszedbe, ha nincs gyermeked, eszedbe jut a magad gyermekora, az édes anyád — minden, ami édes és fájó. . . Ó ti kicsiny munkatársak, hogy fáj a szívetek! Hát ennek a nagy városnak a nyugtató világában ti panaszkodtok némán és a legfájdalmasabban! A *Párisi Bazar* óriási vilámpásai egy csomó kivánatos kirakatot barmultatnak meg naponta ezer meg ezer emberrel — s amott átellenben — a nagy sárga ház tövében a kis munkatársak kirakata mellett a siető emberek még gyorsabban haladnak el.

Kellene egy akkora ház, nem, jóval nagyobb ház, mint a Rökus — a kis munkatársak számára. Éu azt hiszem, rengeteg nagy házat lehetne megépíteni velők.

Az olyan országban, hol milliókat dobna ki hívságos látnivalóért: el kelne egy országos nagy ház, melyben este hét órakor szépen lefektetnék az elhagyatott gyermekeket — s nem kellene látnunk az újságáruló anyák iddregő, síró vézna gyermekeit késő este a nyílt utca során! . . .

Prizma.

(Időjárás.) Jul. 12. Az északi nyomás kevéssej keletfelé nyomult; a magas levegőnyomás pedig Nyugat-Európa fölött kiterjedkedett. Kelet-Európában az idő hűvös, esős, szeles és helyenként zivataros volt, ellenben délen és nyugaton meleg és száraz. *Hazánkban* tegnap délelőtt még sokhelyt voltak viharok és zivatatok. Az eső az egész országra kiterjedt; mennyisége 1 és 33 mm közt váltakozott és a hőmérséklet általában alacsony volt; reggelre az idő derültebb és melegebb lett. *Várható:* A hőmérséklet némi emelkedésével változókonny idő és elvélve főleg keleten esővel, illetve zivatarral. Hőmérsék 18.

(Személyi hírek.) *Szekely* Ferencnél az ujonnan kinevezett koronaügyesnél tegnap az unitárius egyház nagy küldöttsége tisztelettel. *Bedő* Albert volt államtitkár vezetése mellett s lelkesen üdvözölte a új koronaügyészt, aki a budapesti unitárius egyház főgondnoka. — *Ferenc Ferdinánd* főherceg megkapta az angol királytól a rtdszalagrend nagy keresztjét.

(Jubiláló hadtestparancsnok.) *Bechtolsheim* báró zágrábi hadtestparancsnok holnapi ötvenéves szolgálati jubileuma alkalmából Zágrábba érkeztek a 13. hadtesthez tartozó tábornokok és tiszti küldöttségek. A hadtestparancsnok ma délelőtt 9 órakor fogadta a gratulációkat. Elsőnek fogarasi *Tamásy* Árpád alezredest, a király küldöttjét fogadta, aki a következő királyi kéziratot adta át a jubilánsnak:

Kedves báró Bechtolsheim lovassági tábornok! Be-töltvén hadseregemben való, hadban és békében egyaránt kitűnő szolgálatának ötvenedik évét, küönös örömmel és büszkeséggel pillanthat vissza arra a me-rész és na ykövetkezmenyü hadi ettre, amelyet 36 év

HA IZZAD.

ha visket a teste, ha sümörös, ha bőrkü-té-sei vannak, ne csináljon semmit, csak egy tégely **Erényi**féle **ICHMOL SALI-CYLT** vegyen. Szagtalan. Ara 3 korona.

Szétküldi: **ERÉNYI Diana-gyógyszertár**

Főraktár: **TÖRÖK**, Király-utca 12. és **EGGER** gyógyszertár, Váci-körút 17.

vel ezelt véghezvitt. Örömet emlékezem meg arról az odaadással és kitűnő tevékenységről, amelyet ön a legkülönfélébb katonai alkalmazásokban és parancsnokságokban kifejtett és egész szíves működéséért újra elismerő hálaírást bízott. Öszinte jó kívánságaimmal azt a reményt egyesítem, hogy régi tetteiben tovább is meg fog tartani hadseregemnek.

Ischl, 1902. július 5.

Ferenc József.

— (Schlauch Lőrinc a ravatalon.) Nagyvárad bíboros püspöke, akit végkaratához képest tegnap fölbontottak s bebalzsamoztak, a hálósobájában felállított ravatalon fehér lepellel leborítva, kettős koporsóban, kedves virágaival körülveve pihen. Maga akarta gy, hogy ravatala körül a gyászoknak semmi jele, semmi fekete lepel ne legyen. A káptalan már megállapította a temetés részleteit. A beszentelés hétfőn délelőtt kilencedfél órakor lesz a püspöki rezidencia fogadótermében; azután átviszik a koporsót a nagytemplomba, ahol kilenc órákor gyászmisét mondanak. Délután Temesvárra viszik a halottat. Kedden reggel temetik el az ottani családi sírboltban. Schlauch Lőrinc szülei már ebben a sírboltban nyugosznak. A nagyvárad káptalan Fetszer, Steinberger és Grócs kanonokok képviselik a temetésen. A temetés szertartásainak végzésére Vaszary Kolos hercegprímást kérték fel, de ő Balatonfüredről, hol üdül, táviratban mentette ki magát, mert gyöngékedése miatt az ut s a szertartás fáradságainak nem teheti ki magát. A szertartás végzésére Császka György kalocsai érsek ajánkozott részvétét tolmácsoló táviratban. A káptalanhoz óriási sok részvét távirat érkezett az ország minden tájáról. A király, József főherceg, Vaszary Kolos bíboros hercegprímás, Széll Kálmán, Wassics Gyula miniszter, Samassa, Császka érsek, s köztük minden előkelősége Budapestnek minden kulturális és emberbaráti intézménye testületileg képviselteti magát a temetésen, mert nincs olyan közöltük, melyet a hála s a tiszteltet ne fűzött volna az adakozó egyházfejedelmekhez. Nagyvárad, melynek az elhunyt diszpolgára volt, tegnapi közgyűlésén fejezte ki fájdalmát a nemes főpap halála miatt.

Temetésén ugy Nagyvárad, mint Bihar megye testületileg részt vesz, s koszorút helyez a ravatalra, melyet már is virággal övez. A közoktatásügyi miniszteriumot Zsilinszky Mihály államtitkár képviseli, s ő teszi le a ravatalra Wassics miniszter koszorúját is. Veljacksy járásbíró tegnap bontotta föl az érdekeltek előtt a végrendeletét. Az adakozó főpap után nagyobb fekvő tőkék nem maradtak. Azt szétosztotta életében tekintélyes adományokban. Dus örökség jutott azért érték- és műtárgyaiból az egyházmegyének, miscalapítványokra, a nagyvárad múzeumnak, udvari papjainak és rokonainak, s cselédeiről is megemlékezett. A hagyaték közeles harmadát a nagyvárad katolikus tanítóképző kifejlesztésére s internátussal való kibővítésére hagyta.

Halála alkalmából sok érdekes apróságot elevenítenek föl az elhunyt főpapról. Ezek közül legjellemzőbb az ő eleven szellemére s egész egyéniségére az, mely a közte s Szilágyi Dezső közt játszódott le a budapesti Pokol-körkép bemutatásán.

A bíboros találkozott Szilágyival a körkép kapujában. — Nos, Eminenciás uram, hát még az olyan hitvédők is a pokolba jutnak, akkor mi lesz velünk?

— Igen ám, — felelt mosolyogva Schlauch, — csakhogy mi a pokolból ki is jövünk, míg az olyan emberek, mint Excellenciád, ott is maradnak.

— (Mehalt a nagyasszony.) Az ősi családfák galyait tördéli a halál viharja. Már jeleztük röviden, hogy Biró Pálné, született Györfly Josefínének, Kolozsvár köztiszteletben álló nagyasszonyának nemes élete megszakadt. Ma temették óriási részvét mellett a fenkölt lelkű matronát, ki típusa volt az egyszerű, nemes, jó-ságos magyar urasszonyoknak. Haláláról a lesújtott család a következő gyászlevelet adta ki:

Csik-csatószei és szentimrei dr. Györfly Gyula, a maga és családja, valamint az összes rokonság nevében szomorodott szívvel tudatja, hogy özvegy szent-katolnai Biró Pálné született csik-csatószei és szentimrei Györfly Josephine élete 83-ik évében hosszas szenvedés után, végelegye gúlásban, folyó évi július hó 10-én jobblétre szenderült. Az üdvözültnek hült tetemei f. hó 12-én d. u. 5 órákor fognak Egyetem-utca 1-ső számú lakásáról a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Lelke üdvéért a szentmise áldozat a Mátyás király-teri templomban f. hó 14-én d. e. 10 órákor fog az ezek urának bemutatni. Áldás emléken, béke porain!

— (Magyar iskolát Boszniába!) Boszniában igen sok magyar él, akiket a megéltetés viték az okkupált tartományba. Ezek a magyarok, mert magyar iskolájuk nincsen, elnemzetlennednek, s fiaik elhorvátosodnak, vagy elnémetesednek. Egy magyar tanító, ki két évet

töltött Boszniában, szomorú részleteket ír az osztrákok boszniai németesítéséről, amelyvel szemben üdvös misz-sziót töltene be néhány magyar iskola. Ausztriának van fogékonysága nemzetiségi szétárboltsága s a német nyelvű polgárok kisebbsége mellett is, hogy az osztrák-beamter-kulturát terjeszszék, s a német nyelvű osztrák tanítóknak beszámítják nyugdíjába a Boszniában töltött éveket. Magyar iskolát tehát Boszniába — kénytelenség-ből ott élő véreink számára. Minden elosztákosodott, elhorvátosodott magyar sulys vesztesség ezer bajtól fogyasztott nemzetünkre!

— (Házasságok.) Dr. Keerü Lajos kir. alügyész házasságot kötött Galgóc Jolán kisasszonnyal.

Kilyén Ferenc kir. aljárásbíró házasságot kötött Man-gesius Hermin kisasszonnyal Déván.

Szöke Gyula dr. komádi községi orvos házasságot kötött Tóth Mariska kisasszonnyal, Tóth József pestmegyei kir. tanfelügyelő leányával.

— (Veszekedjék a miniszterrel.) Ujpesten végre fényes palotákat emeltek a kulturának. Egymásután költöznek be az új iskolába a tanítók s a panasz elnémult minden ajkon. Wassics miniszter is megsokalta már a sok hálálkodást s végre ő is látni akarta ezeket a pompás palotákat. Talán unta is egy kissé magát s csak egy szórakozásból kikocsikázott Ujpestre. A legelső új iskolához hajtott. Leszállt és nézte. Nézte elől, nézte hátul, nézte sokáig. Végre bement az épülő palotába s előke-reste a pallér. A pallér is kijött az utcára.

— Hallja barátom, a fronton ez a sor ablak miért nincs egy vonalban? Ugy-e ez így csunya?

— Csunya bizony.

— Hát akkor miért csinálta így?

— Miért? Én felelek erre?

— Persze, hogy maga.

— Uram, ha kötekedni való kedve van, menjen a miniszterhez, veszekedjék vele, mert hát ő adta ki ezt a számár tervet.

A miniszter el is ment, de ezek után nem mutatta be magát a — pallérnak, azt csak elhiszik nekünk.

— (Háromszáz magyar halála Amerikában.) Amerika földje embervért iszik, hogy ezüstöt teremjen. Hirt adunk már arról a retentő bányászerezcsétlenségről, mely a cambriai szénbányában történt. A bányalég felrobbant, a föld köztér-csontváza összeroppant, leroskadtak a mérhetlen fekete széntömegek s a bánya mélye óriási sűrű lett, amely háromszáz s egynehány munkást betemetett. Azért a háromszáz munkásért, kiket megölt a retentő szerencsétlenség, mi ölthetünk gyászt. A mai napon érkezett hozzánk a következő távirat:

Johnstowne, jul. 11. A cambriai bányában történt robbanás áldozatai nagyobb részben magyar és osztrák állampolgárok. Azt hiszik, hogy a Cambria Steel Company, amely eddig szerencsétlenül járt bányászai hátrahagyottjainak mindig 1000—1000 dollárnyi kártérítést adott, ebben az esetben is így fog eljárni.

Tehát magyarok is voltak köztük, s bizony-nyal igen nagy számmal. A halottakért ad a Cambria Steel Company eze-ezer dollárt. Ád, ha kegyes akar lenni. S marad elég hun Amerikában. Csak háromszázzal kevesebben lesznek. Számít az valamit?

— (Póru jár esperes.) Marosvásárhelyi tudósítónk írja, hogy Maneque Miklós ottani gör. keleti esperest konzisztoriuma felfüggesztette állásától. Az érseki szék több papból álló bizottságot küldött oda s a hivatalos iratokat rendőri közbelépés mellett az esperesnek át kellett adnia a küldöttségnek. Az eset részleteit titokban tartják, valószínű azonban, hogy az Albina miatt lesz ez a meghurcoltatás, mert köztudomású dolog, hogy az esperes ur buzgó ügyöske volt a hirhert pénzintézetnek. Az átvett iratokat s a templom kulcsát Russ István názánfalvi lelkész vette át, ki ideiglenesen az esperei hivatal vezetésével is megbiztak.

— (A martir.) Mióta a szegedi esküdtszék jól megérdemelt büntetésben részesítette Korn Arthurt a nagy-kikingai igaztót, azóta a külföldi magyarfaló újságok, a Deutsche Zeitung, Ostdeutsche Rundschau, Wiener All. gemeine Zeitung, a britni Deutsches Blatt, a troppauí Freie Schlesische Presse csak úgy tájékeznek a dühtől s ünneplik a nagy martirt — Korn Arthurt. Korn ur pedig vezéreikhez tovább, hanem most már óvatosabb, ostobaságait metaforába burkolja s buzditja dicső népét: „a zsarnokok áldozatukkal együtt ködböz hasonlóan eltűnnek, ám él és uralkodik az eszme, amit kiirtani nem lehet.”

Dehogy nem lehet, Korn ur; ön majd tli Szegeden — a csillagbörtönben s ha kiszabadul és ismét kedvet kap megtámadni a magyar állameszmét, ismét oda kerül s ha még akadna olyan hitvány ember, aki itt, Magyarországon, magyar tengeren támadja a magyar állameszmét, majd az is oda kerül, mindaddig, míg teljesen ki-pusztul ez a nyomorult had.

— (Az örült nagy energiával nyomozandó!) Hogy ki ez az üldözött örült, azt a prágai rendőrség hivatalos lapja mondja meg. A hivatalos laphoz ugyanis mindenféle kézirat érkezett s úgy látszik, nem igen nézték meg, hogy miben mi van. Így azután a legutóbbi számban a következő híreke látott napvilágot:

II. Vilmos császár, a Charlottenburgban meghalt Frigyes császárnak fia, aki Bülow dr. berlini tanár tételházában internálva volt, néhány hét előtt onnan megszökött s azóta nyomtalanul eltűnt. Néhány nap előtt Marienburgban látták, ahol dühös szónokló roham fogta el. Az örült a legnagyobb energiával nyomozandó és pozitív eredmény az alulírt hivatalhoz küldendő. A cs. k. rendőrigazgatóság. Prága, 1902. jun. 23.

— (Halálozás.) Stelmár József székesfővárosi tanító 45 éves korában meghalt Budapesten.

— (Szünidél történet-tanítás.) A közoktatásügyi miniszter a középiskolai tanterv alapján az egyetemes történelem tanításánál követendő elvek és módszeres eljárás fejtegetését és megbeszélését lehetővé teszi a tanároknak. Az elméleti rész előadója s a tanfolyam vezetője dr. Márki Sándor kolozsvári egyetemi tanár; a gyakorlati rész előadója Sebestyén Gyula, az Orsz. Közokt. Tanács titkára. A gyülekezés helye 1900. aug. 1-én d. e. 8 órákor a gyakorló gimnázium (Budapest, VIII., Trefort-utca 8. sz.) hol az előadások vasár- és ünneppapok kivételével augusztus 1—15 közt naponként 8—11 óra közt tartatnak.

— (Az orvosi titoktartás.) A büntető törvénykönyv kimondja, hogy az orvos csak akkor követ el vétséget, ha „valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető titkot alapos ok nélkül felfedez.” Az orvos-szövetség arra kérte tegnap az igazságügyminisztert, hogy a büntető törvény revizójánál hagyja ki a „valamely család vagy személy jó hírnevét veszélyeztető” és az „alapos ok nélkül” kifejezést.

— (A babona.) Zágrábból jelentik: Odvoce szlavoniai községben a parasztlakosság napok óta csudájára járt egy 19 éves fiúnak, aki azt beszélt, hogy álmaiból felébredszette egy angyal és elvezette a bresnui templomba, ahol egy érmet kapott ezzel a felirattal: „Jézus utolsó földvándorlása.” A fiu anyja a pozsegi nagytemplomban mutogatta a fiut, akihez ettől fogva nagy tömegben zarándokolt a nép. Egyszerre eltűnt a fiu, de a nép mint új Messiást visszavárja.

Népfelvilágosodás, jöjjön el a te országod!

— (Gyilkos erdőkerülő.) Veszprémről jelentik: Polgári fejérmegyei községben kedden az erdőkerülő az uradalmi erdőben megbírságotla Baracs István ágatszedő szegény embert és elvette tarisznyáját. Baracs arra kérte az erdőkerülőt, hogy legalább a tarisznyában lévő eleséget adja ki neki. Erre szóváltás támadt köztük, amelyre odakerült Baracs fia, aki az erdőkerülőtől elvette a fegyvert, amelyet az apjára emelt. A kerülő kérésére visszaadták neki fegyverét, viszont ő is visszaadta a tarisznyát de bosszúból hasbalította Baracs Istvánt, aki azonnal meghalt. Az erdőkerülő a székesfehérvári börtönben várja büntetését.

— (A hivatalos lapból.) Címadómdmvozás. A király Smoquina Marius fumei kormányzói fogalmatának a miniszteri segédtitkári címet és jellegét adományozta. — Áthelyezések: A király dr. Svastits Géza enyingi kir. járásbírósi albirónak a zalaegerszegi és Bodor Ödön sepi-szentgyörgyi kir. járásbírósi albirónak a csikszeredai kir. járásbíróshoz leendő áthelyezését megengedte. — Kinevezések: A miniszterelnök Török Gyula földbirtokost a fumei kormányzósághoz miniszteri segédtitkárrá, — az igazságügyminiszter Szmeocsányi Géza kassai aljegyző ugyanazon törvényszékhez jegyzővé, Wanka Dezsőt a mezőcsáthi járásbíróshoz telekkönyvezetlővé nevezte ki. — Megerősítés. Az igazságügyminiszter a tordai törvényszéknél Hammer Jenő aljegyzőt — a lugosi járásbírósnál Schopf Kálmán aljegyzőt állásában végleg megerősítette.

— (Rövi hírek.) Nagy tűz volt tegnap Szent-Gállon: leégett 70 lakóház. Emberéletben nem esett kár. Az elégett anyag értéke 150000 korona, amely a biztosítasokból megtérül. — Öngyilkos lett Pechta Alfréd gróf osztrák tartománygyűlési képviselő Bécsben. Tettét elme-zavarban követte el. — A kaukázusi magyar diák expedició június 28-án indult el Tifliszből. A folyók áradása sok bajt okozott nekik. Július 5-én reggel Jaszi felé érkeztek. — Erzsébet királyné szobrának elhelyezése végett a Szent György-teret most rendezik. A tér közepén megtalálták a Hentzi-szobor talapzatát. — Ausztrália új kormányzójává Kalmont Miksát nevezte ki az angol kormány. Kalmont százszoros milliómos. — A leno-ügy tanulmányozása céljából négy napon át Budapesten tartózkodott Usztinov Sándor dr., a moszkvai királyi lencsház igazgató-főorvosa. — Három leány-gyermeknek adott életet Gagán János vasuti fekező-neje Mező-Kovácskázán. — Két reálisoklali tanár ülte huszonöt éves jubileumát: Hajdúky József és Egyed Mó-zes Déván. A jubiléumokat tanítványaik melegen ünnepe-

lék. — Az Országos Nemzeti Szövetség július 27-é délelőtt 11 órakor az Ujvárosi ház társalgó termében tartja folytatódó közgyűlését. — **A bevándorlás és kivándorlás** kérdésének szabályozására a miniszterelnök öszre fog tanácskozást összehívni. — **Razslát tartott** ma éjjel a rendőrség a főváros területén. Elfogtak 307 gyanus alakot. — **Hazajött meghalni** Weisz Fülöp new-yorki gazdag ékszerész. Mint 17 éves szegény fiu ment ki Amerikába. Ott nagy vagyont gyűjtött össze. Hazatért meglátogatni rokonait, de alig érkezett Budapestre, rokonaival alig váltott néhány szót — szívvelhűdés érte s meghalt. — **Az údv hadseregének** egy tábornoka, Booth generális augusztusban Budapestre jó, hogy itt is terjeszse tanításait. Az údv hadseregének van egy Budapesten élő tagja is, egy fővárosi terménykereskedő. — **Koosljáról** leestt és súlyosan megsebesült Sátoralja-Ujhely mellett *Wolkenstein* Oszvald gróf nagybirtokos. — **Állítólag letartóztatták** Lembergben az ott muzsikáló *Kócé* Antal cigányprimást erkölcstelen üzelmek miatt. A hír igen valószínű.

x **Csusz és köszvény** ellen elismert legkitünőbb szer a Zoltán-féle kenőcs. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest, V., Sétátér-utca és Szabad-ság-tér.

x **Felhívjuk** olvasóink figyelmét Herceg és Horvát Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az „Adria” szállóval szemben létező női divat-áruházára.

x **Hölgyeim!** Tessenek megtekinteni a Szent-Lőrinci porcellán-festőgyár városi raktárában, Teréz-körút 32. szám alatt naponta beérkező újonságokat. Szent-Lőrinci porcellángyár. Városi raktár Budapest, VII., Teréz-körút 32. szám. Kuhinka István örökösök üvegyárának főképviseelője és egyedüli raktára.

x **Muharmag**, mely jelenleg takarmánynak még biztos eredményre vehető, legelsőrendű minőségben kapható *Mautner* Ödön, általánosan ismert cs. és kir. udvari magkereskedésében, Budapesten.

x **Üdvös megterés az orvosi tudományban.** Igen érdekes és a szenvedőknek rég kívánatos megterést észlelünk egy régi orvosi elmélethez egy fővárosi orvos gyógymódjában, amely feltűnően kedvező sikerei révén a társadalom legjobb és legműveltebb köreiben gyorsan polgárjogot nyert és rohamosan terjed. Ezen gyógymód a vérgyógyítás (Hemopatia), amely kizárólagosan a vér gyógykezelésével gyógyítja a neurastheniát és egyéb idegbajokat, az asthmát, gyomor, szív és vese betegségeit a köszvényt, még pedig sokkal tartósabban és biztosabban, mint bármily más újabb gyógymód vagy gyógy-üldő. E gyógymód megalapítója dr. Kovács J. fővárosi orvos, aki az évezredekben át uralkodó humoral pathologia elveit visszaterve, csakis a test nedveinek kóros elváltozásait keresi a betegségek keletkezését és ezeknek gyógykezelésében a beteg szervek gyógyulását. Elért bámulatos eredményei tudományos hitelét legfőbb mértékben igazolják, mert néha a legválságosabb betegeket hozott rövid idő alatt tartósan rendbe. Dr. Kovácsnak Budapesten V., Váci-körút 18. sz. I. em. egy e célra szolgáló rendelő intézete van, ahol naponta fogad betegeket. Mindazok, kik a fent felsorolt bajok egyikében szenvednek, igaz szívvel ajánljuk ezen hírneves szaktudóshoz fordulni, mielőtt valamely gyógyüldőbe mennének.

TORVÉNYSZÉK.

§ **Igazságügyi kinevezések.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére *Fekete* Izidor nagyváradi ítéltáblai tanácsjegyző albirót a csikszeredei és dr. *Sebők* Zoltán dévai törvényszéki albirót az ottani törvényszékhez bírákká, dr. *Fülöp* Dezső rimaszombati törvényszéki jegyzőt a szepesváraljai, *Biró* Lajos, a győri ítéltáblához berendelt bírósági jegyzőt az alsólendvai, *Mayer* Károly kaposvári törvényszéki aljegyzőt a szentgöthai, és dr. *György* József verseci gyakorló ügyvédet az oravicabányai járásbíróvához albirákká nevezte ki.

§ **A kolozsvári színház nyugdíjalapja.** Évek hosszú során kezelte a kolozsvári színház nyugdíjalapját *Tóth* József pénztáros, ki 66,468 korona summa elszakasztásával ment a halálba. *Festetics* Andor gróf kormánybiztos *Hets* Ödön, a Nemzeti Színház jogtanácsosa által pört indított *Korbuly* Bogdán, *Gajzágó* Manó, *Szentgyörgyi* István ellen, kérve a törvényszéket, hogy marasztalja el őket az okozott kár megtérítésében, mert ők voltak az ellenőrző bizottság tagjai. Azonban a kolozsvári törvényszék a felperes kormánybiztos keresetével *elutasította* s egyúttal az alperesek költségeinek viselésére utasította, mert kiderült, hogy a vádoltak nem voltak tagjai semmiféle ellenőrző bizottságnak, s így annak megvizsgálására sem voltak felfogósítva. A kárt különben *Korbuly* Bogdán fedezte, ki az elsikkasztott összeget előre bírói letétbe helyezte.

§ **Az elspórtolt óra.** *Steiner* Herman ékszerészeged azzal az ürüggyel vitte el Gyarmati Emil bajai gyógyszerész arany óráját, hogy majd kitisztítja, ehelyett azonban zálogházba vitte s a kapott pénzt ellőversenyezte. Gyarmati feljelentésére a büntetőjárásbíró ma Steinert sikasztás vétségéért 1 havi fogházra ítélte. A vádlott felebezott.

§ **Egy cseléd merénylete.** Koroda Sámuel fővárosi tanító megszidta valamiféle cselédjét, Süveg Juliannát, aki erre fenyegetve mondta: véreben fogok fürdeni a gazdámnak. Fenyegetését be is váltotta, s egy este ráesett gazdájára s a mángolófával olyan ütést mért a fejére, hogy Koroda vértől boritva esett össze. Súlyos testisértesért vonta felelősségre ma délelőtt a büntető törvényszék Süveg Juliannát s miután igazolódott, hogy Koroda sebestülése nyolc nap alatt már meggyógyult, csak könnyű testisértesért ítélte el a cselédet 8 napi fogházra. A vádlott felebbezett.

NYILT-TÉR.) VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbántái** maknál súlyos **ideg-, vér-, és borbajoknál.** Biztos védelem szélhűtés és elmejavítás ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének **Dr. Kovács J.** egyetemi orvostudomány (Hemopatia) rendelő intézete van

Budapest, V., Váci körút 18. szám alatt.
Rendelés naponta 9—12-ig és 8—6-ig. Díjazott levélre válaszó! eteket, intézetet kívül is kezel. Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymódja.

Sorsjegy ára csak 50 fillér.

Pozsonyi Kiállítási Sorsjegy.

1089 nyeremény 85.000 kor. értékben.
Főnyeremény 50.000 kor. értékben.
Huzás visszavonhatatlanul 1902. szept. 21-én.
Sorsjegyek kaphatók minden banküzletben, sorsjegyelárusítóhelyen és dohánytözsdeben, valamint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövet-ségének kiállítási sorsjegyirodájában
Budapest, V. ker., Nádor-utca 16. sz.
Dohánytözsde- és üzlettulajdonosok jutalék mellett kapnak sorsjegyet bizományba.
Sorsjegy ára csak 50 fillér.

*) Ezen közleményért nem vállal felelősséget a Szerk)

S P O R T.

8 **Dupa-bajnokság.** A Magyar Athletikai Club dunai úszóversenyére 14 nevezés érkezett. A verseny iránt érdeklődők — tekintettel arra, hogy a kisfő csavargözösön korlátozt a hely — felkérnek, hogy lehetőleg előzetesen jelentkezzenek a Klub titkárnál. A csavargözös vasárnap d. u. fél 4 órakor indul a Magyar Athletikai Club Margitszigeti sporttelepéről.

∞ **Siófoki lóversenyek.** Ma és holnap lesznek Siófokon az Urlovasok Szövetkezete által rendezett lóversenyek. Számos nevezés történt, s így szép versenyekre van kilátás. 6 futam közül 3 sikverseny, 2 gátverseny, 1 akadályverseny lesz.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztrák magyar bank új főkei *Drohobycz* és *Székesfehérvár* f. évi július 21-én megkezdik működésüket. Ugyanakkor egynehány magyar bankkerületben annyiban történi változtatás, hogy f. évi július 21-étől fogva a dunaföldvári, siófoki és veszprémi mellékhegyek a székesfehérvári főkhöz, a fogarasi mellékhegy a nagyszombati bank-intézethez, a nagyikindai mellékhegy pedig a nagybecskereki főkhöz tartoznak.

A központi vásárcsarnok áral. Július 12. (Vámos és Bruszt hat. közv. üzl. jelent.) A mai nagybani jegyzések: *Husfélék:* vidéki marhahus eleje 66—76, hátulja 76—96 korona 100 kilonként. Ölött sertések szalonnával együtt 96—100 fillért jegyeztek. Ölött borjúk vidékről egyáltalán nem érkeznek és kizárólag helyi vágásu borjúk vannak a piacon. Füstölt-hus-félékben teljesen szünetel az üzlet. *Tojásban* az üzlet igen szilárd, a vételkezd nagyon jó és a hozatalok gyors elhelyezést nyernek. Ma l. r. friss tolt áru 60.—, gyengébb minőségű és erdélyi áru 57—58, apadt tojás 54—55, apró (1680 drb.) 54—56, piszkos tojás 53—54 és törött 39—40 koronát jegyzett ládként. *Tejtermékek* állandóan nagy mennyiségben kerülnek a piacra, a hozatalok jóval felülmúlják a fogyasztást. Ma l. r. kiválóan kedvelt teavaj fél kilós darabokban 1.90—2.20, egyéb jegyű fél—1—5 kilós darabokban 1.70—1.90, jó friss főzővaj 1.40—1.50, tehén túró 14—16, lóptai túró 80—90, juhsajt 40—80, tejföl 54—56 fillért jegyzett kilonként. *Élelbaromban* a hozatalok ki-elégítő, ma rántanivaló csirke 1.—1.40, sütnivaló 1.50—2.—, tyúk 2.—2.50, ruca hizott 3.20—4.80, 1.80—2.60, hizott lud 8.—10, sovány 4.—6.— koronát jegyzett páronként minőség szerint. *Gyümölcsfélékben* habar ma kevés áru érkezett a piacra, mégis némi árhanatlás volt észlelhető, mert a tegnapi esős időjárás folytán a készletek nagyobb-részt visszamaradtak. Ma kajszin barack 60—70, ősz barack 1.—1.20, spanyol meggy 50—60, l. r. cseresznye

40—60, ll. r. 20—30, körte 24—32 fillért jegyzett kilonként. *Zöldségfélék:* búv. zöldbab 14—16, sárga 22—24, tarka 24—28 fillér kilonként, tök 100 drb. 16—24, uborka savanyítani való 20—30 korona 100 darabonként. *Déli-gyümölcs:* citrom ma 4.50—5.— koronát jegyzett ládként.

Budapesti tőzsdék.

Gabonátözsde.

Készárúüzlet.

A kedvező idő behatása folytán a malmok ma ismét tartózkodók voltak s ezzel sikerült a készbuza árára nyomást gyakorolni s a mintegy 5000 métermáza tavalyi buza 15—20 és 2000 métermáza új buza 5—10 fillérrel olcsóbb áron kelt el.

Folyó hó 10 este 6 órától
11 „ 6 óráig
érkezett

	elment
buza 13597 mm.	240 mm.
rozs — „	— „
árpa 31 „	— „
zab 1117 „	— „
tengeri 35448 „	3007 „
liszt 204 „	12176 „
repce 205 „	— „
korpa — „	1508 „

Eladott: Buza: Tiszavidéki: 100 mm. 78 kgr. 8 K. 85 f. 100 mm. 79 kgr. 8.70 K. 600 mm. 78.5 kgr. 8 K. 50 f. 700 mm. 77.3 kgr. 8.80 K. 100 mm. 76.8 kgr. 8.55 K. 200 mm. 78 kgr. 8.85 K.

Hódmező-Vásárhelyi: 270 mm. 78.8 kgr. 8.60 korona, 330 mm. 77 kgr. 8.60 K.

Bácskai: 2000 mm. 76 kgr. 8 K. 60 f.
Bánsági: 1000 mm. 75.5 kgr, 8.30 K. 1000 mm. 75.5 kgr. 8.15 K.

Uj-Buza. Tiszavidéki: 1000 mm. 79 kgr. 8.05 K. júliusi szállításra. 500 mm. 80 kgr. 7.95 korona, júliusi szállításra.

Gyomai: 1000 mm. 80 kgr. 7 K. 95 f. jul. szállításra. 1000 mm. 80 kgr. 7.90 K. augusztus 15-ki szállításra.

Pestmegyevidéki: 800 mm. 78 kgr. 7 K. 75 f. aug. 15-ki szállításra.

Rozs: Uj áru. 400 mm. 6.67 és fél K. készpénzfizetés mellett, július 24-ki szállításra.

Tegnap délután eladott: Tengeri: 4000 mm. 4.97 K. készpénzfizetés mellett, ex uszály.

Határidőüzlet.

A határidőüzletet ma változatos körülmények befolyásolták. Külföldről érkező tudósítások a gabonátözsdek szilárd irányzatát jelentették, — de kedvezőtlenül hatottak az üzletmenetre a vidékről érkező kárjelentések s a rossz időről érkező hírek, melyeket tendenciózusan tuloztak. A buza szilárd irányzattal indult, de azután az üzletkezd lanyhult s a délelőtti folyamán semmi változás nem történt a jegyzésekben.

Délben jegyez: októberi buza 717.—18, 1903. áprilisi buza 749.—50 okt rozs 613.—14, októberi zab 5.37—38, júliusi tengeri 494.—95— augusztusi tengeri 497.—98 1903. áprilisi tengeri 490.—91 augusztusi repce 1075.—80

Érték-tözsde.

Érték-tözsde: Osztrák hitelrészvény 678.— Magyar hitelrészvény 707.— 4 százalékos arany —.—. Koronajáradék —.—. Leszámitoló 441.50 Jelzalog —.— Rimamurányi 496.—. Államvasut 693.—. Déli vasut —.—. Alpesek —.—. Márka —.—. Városi villamos —.—. Ipar és kereskedelmi bank —.—. Közutvasut —.—.

Zárlat: Osztrák hitelrészvény 677.50. Magyar hitelrészvény 706.— 4 százalékos arany —.—. Korona. —.—. Leszámit. 442.—. Jelzalog bank 469.75 Rimamurányi 499.50. Államvasut 697.75 Déli vasut —.—. Alpesek 401.50. Márka —.—. Városi villamos —.—. Ipar és kereskedelmi bank —.—. Közutvasut —.—.

A szerkesztő postája.

H. P. Jászberény. Forduljon a Tanítók Háza vezetősegéhez, Józsa Mihály tanfelügyelő urhoz, 6 mindenkinek szivesen megadja a kellő utbaigazítást.

Névtelen. Ugy látszik, ön is szükségesnek tartja, hogy neve titokban maradjon. Mi becsületes magas politikát üzünk s ebbe az antiszemita nem illik bele.

Azar. Egy kis postai késedelem miatt kellett kimaradni ma a tárcza folytatásának.

Állami tanító. Mi helyt állunk és legyen nyugodt, a fizetésrendezés kérdésében a végtelékig harcolunk a tanítók igazságos ügyéért. Amint a *Nemzeti Iskola* megérlel, azt kaviszszuk a közönség közé s hogy a közönség mit teszzen majd, az a tanítóktól is függ, akik ott a hangulato előre csinálhatják.

Iaptulajdonos a „Magyarság” kiadóvállalata

Fióközletünknel a ház lebontása miatt nagyon olesó árak.

1 legújabb angol homespun női gallér
110 cm. hosszú, remek színekben	6.50 frt.	Francia delein, remek színek és minták-
kal, egész pongyola vagy ruhára való,
hozzávalóval és díszszel (7 m.)	4.- frt.
1 nagyon elegáns francia batiszt pon-
gyola	4.50 "	Legfinomabb Cloth, remek színekben,
selyem fényű blousra, alsó szok-
nyára stb. alkalmas, 140 cm. széles,
méterenkint	-.70 "
1 elegáns utcai ruhára való angol ze-
phir, minden hozzávalóval és díszszel	2.50 "	1 ablakra való csikos tunis-szövet fűg-
gönyördő, teget és krém színben	1.50 "
Legfinomabb francia battist teljes ruhára,
minden hozzávalóval és csipkedíszszel	2.95 "		

- Gyönyörű mintás csipkefüggönyök,
m.-kint -20, -30, -35, -50, -80 frt.
- 1 legfinomabb cloth vagy cachmir pap-
lan 2 személyre való, minden színben 4.50 "
- Paplanlepedő finom vászomból 1.80 "
- 1 vég remek Herczeg-vászon 30 ról. 5.25 "
- 1 vég dunna-vászon 30 ról. 3.95 "
- 1 vég finom chiffon 30 ról. 4.75 "
- 1 vég lepedő-vászon varrás nélkül. 7.50 "
- 1 vég czerma-kanavász 30 ról. 3.80 "

Vidékre utánvét mellett lelkiismeretes kiszolgálás.

HERCZEG és HORVÁT BUDAPEST,
VII. ker. Keresesi-út 52. sz. a Adria-szállóval szemben.

SZINHÁZAK.

Vasárnap 1902. július 13-án.

Városlig. nyári színház. délután Demokrata. este Lengyel zsidó. Kezdeté 7 órakor.	Főv. nyári színház délután Boccaocio. este A bor Kezdeté fél 8 órakor.
--	---

HATSCHÉK MIKSA
Optikus (arélet Vél-etes) most:
Y., Eskü-út 5, (Klotild palota.)
A „Belvárosi Kávéház” mellett.)

Jelmez és népviselet fényképek (színes) nagy választékban
Színházi látások 4 frittól feljebb. Vadász- és
verseny-távosok 8 frittól feljebb. Szemüvegek,
orrszűrők és lorgnettek 1 frittól feljebb. Lég-
szívmérők 4 frittól felj. Hőmérők 40 krtól felj.
Műszerek ós választékban, (nalam minden
fajdalom nélkül be is tételnek.)
Fényképező gépek 75 krtól, illetőleg 3 forinttól
(nagyobb 6 forinttól) feljebb. Szerek napi árért.
Kirchner-féle citra-gitar és hegedű-húrok.

KÁVÉ

tartós vászonzacskóban
4 1/2 kiló Cuba-kávé frt 7.50
4 1/2 . Gyöngy-kávé, 7.50

Belák István

BUDAPEST,

VII., Rottenbiller-utca 4. sz. alatt.

BUTOR

készpénzért vagy részlet-
fizetésre legolcsóbban
Fuchs Bódog-nál kapható
BUDAPEST, VIII., József-körút 26.
Keres árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sport-fénymáz.

Minden lehető színű fénymáz, mint pl. sárga,
barna, bordeaux, vörös és legfinomabb faja
fekete fénymáz gyártok. Színes fénymázaim
használásánál ugyanazon eljárás szükséges,
mint a fekete fénymáznál, a dobozba egy csöp
viz öntendő, kis tiszta kefével a cipő beke-
rendő és egy másik tiszta kefével kifényesi-
tendő. Ennek megtörténte után a cipők ujak-
nak megfelelőnek. Világos fénymázaim nyara
bőröknél is használhatók és pedig mindig csak
az eljárás, mint a fekete fénymáznál.

LUSTIG MIKSA

sport-fénymáz minden színben.
Gyár és raktár: Gyár-utca 43.

Íróasztalok, Könyvszekrények

mindenféle kivitelben és formában
legolcsóbb áron kaphatók

Dudik Jánosnál

BUDAPEST,
VII. kerület, Rózsa-utca 34. sz. alatt.
Árjegyzék 60 állér beküldése ellenében küldetnek.

Kávé

1/2 és fél kiló vételnél, mely több fajta is lehet, alvámolva
és bérmentve utánvétellel küld

1 kiló háztartási kávé	frt 1-15	1-20	1-30
1 kiló Cuba kiv. finom kávé	1-40	1-60	2-
1 kiló Mocca-kávé	1-40	1-60	2-
1 kiló Arany Jáva	1-40	1-60	2-
1 kiló igen finom pörkölt kávé	1-80	1-60	2-

Eisele-kávéraktár

BUDAPEST,
Nefelejts-utca 8-ik szám alatt.

Minden gondot és fáradságot

megtakarítanak a t. butorvevők, ha egy-
szerűen a régi, elismert hírnevű

Sárkány és Schütz

butorcéghez,
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 12. szám alatt

a New-York kávéházzal szemben
fordulnak, a hol is mindenkor dusan fel-
szerelt raktára található a minden faj-
tájú masszív kivitelei butoroknak a legju-
tányosabb árakon irásbeli jótállás mel-
lett.

Személyes meggyőződésre kéri fel a t.
butorvásárló közönséget

Sárkány és Schütz

butoroég, kárpitosok és díszítők
Budapesten, VII., Erzsébet-körút 12. sz.
a New-York kávéházzal szemben.

Sanid labdaesok

befecskendezés nélkül
A legmakaosabb heveny és idült folyásoknál a leg-
biztosabb gyógyszer

férflaknál és nőknél

egyaránt biztos szer. — Egy üveg 100 lab-
daos tartalommal és használati utasítás-
sal 6 korona. — Vidékre 6 korona beküldés
mellett bérmentve vagy utánvétellel.

Kapható a
„Magyar király” gyógyszerárban
Budapesten, Marokkói-utca 2.

Első hazai zongoragyár

HEVESI BALAZS UTODA HARKAI M.

zongoragyáros, állami iskolák szállítója
ajánlja saját készítményű zongoráit, mely versenyen
bármely külföldi zongorákkal.

Budapest, Deák-tér 6. szám.
(Anker-udvar.)

Alapított 1800 ban.
Milleniumi nagy érdemmel, kitűnő jó és szép
munkahatás, jó izlés, versenyképességért
1893. évi ipar-egyesületi ezüst-éremmel ki-
tüntetve.

Elvállalok minden e szakmába vágó javítást
hangolást és levágást.

A legnagyobb világhírű cipő-áruház

Budapesten

Agulár Dávid

Erzsébet-körút
6/o szám.

Ingyen féltalp v. sarok v. bármily javítás.
Ingyen színes vagy feketebőrkenőcs vagy suvíx
Tartósságáért irásilag jótállok.

Nem telés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszadom.

Női-cipők:	Férfi-cipők:
Zerge, cugos v. fűző 3-	Borjubőr, cugos, sima v.
beletes 3-
Zerge, gombos, kesztyűszár 3-30	Vix-calf, fűző v. beletes 3-20
Szervó, lakk v. keztyűbőr,
fűző 3-60	Fűtőelegáns box-calf 4-
Zerge v. minos kereszt-
csattal 2-20	Pincércipő, alacsony sarok 1-20
Lastin, szivalaku cugos 2-60	Szögényeknek uri v. női
cugos 2-80

Gyár saját háromemeletes házamban, 80 lakóval, hol több, mint
100 munkást foglalkoztatok. Konkurencia hi van zárva. Vidéki meg-
rendelésnél olyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. Ár-
jegyzék több 100 dívtos ábrával bérmentve és ingyen.

Eladás nagyban és kicsinyben!

BUTOR-ELADÁS.

Dus választék szilárdgyártmányú asztalos és kárpitoszott
butorokban egyszerű és legdiszesebb kivitelben.

DÓSA KALMÁN asztalos és kárpitos, Bpest,
Erzsébet-tér 18. sz. I. emelet.

Eladás nagyban és kicsinyben!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Az apró hirdetések árát előre kell fizetni. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 3 fillérbe, vastagabb betűből 4 fillérbe kerül. Feltüntetést ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis számot közli vele. Loválbeli hirdetőkre pontosan válnak, ha a szükséges postabélyegzet beküldik. Vidékről igen könnyen beküldhető az apró hirdetések postautalványával, mert a postautalvány szelvényére az apró hirdetés szövege is könnyen elfér. Az előírás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja az apró hirdetés árát. Apró hirdetések feltételnek a kiadóhivatalban, Vármház-körút 8. sz.

BUTOROK

és, valamint csak kevésbé használtak, képek, varrógépek, perzsaszőnyegek, 1 fehér gyermek pólyaszekrény, órák, lámpák stb. stb. csodálatosan olcsón vásárolhatók Budapesten, VI., Gyár-utca 2., a Vakok intézetével szemben.

Box-Calf

Borjubőr ma a világ legjobb és a legtartósabb bőre, nem kell vigyázni, viselethen pedig szép és elegáns. Mértékül elegendő a lábunk papirosan való körülrajzolására. — Kizárólag saját készítmény. Föltétlen jó állás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Borjubőr sima, tapára való 3.20. Borjubőr betétes 3.—. Borjubőr bergsteiger, gavallér forma 3.20. Box-calf, bergsteiger, feltűnő elegáns 4.—. Divatos barna bagaria bergsteiger, elegáns 4.—. Lakk, cugos v. bergsteiger 4.—. Női derze cugos v. fűzős 3.—. Box-calf fűzős 3.50. Barna divatos fűzős v. gombos 3.50. Lakk, cugos v. fűzős 3.50. Gyermekcipők 3 évig 1.—.

Nem tetszőt készséggel kicserélek.

Agulár Ede

Budapest, VII. ker., Kerepesti-ut 22. sz. az Uránia-színházzal szemben.

Magyarhon első legnagyobb amerikai módszerű órajavítási műhelye!

Minden óra, mely műhelyemben javítva lesz, egész újra átdolgoztatik s így az óra nemcsak 2-3 évig mutatja a pontos időt, hanem legalább 5 évig, azért is, mert az óra tokját oly módon igazítom helyre, hogy abba a por egyáltalán nem férközhet be, a mi az órának a legfontosabb.

* Minden óráért 5 évi jótállást elvállalok. *

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri alázatatos szolgálja

Kún István

amerikai mű-órás
XI. kerület, Mester-utca 46. szám.

Az ország elismert legkitűnőbb speciálistája a műfogak készítésében

WELLNER GYULA

Lakik:
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 33.
A szájpátlás nélküli műfogaknak Magyarországon a meghonosítója. Számtalan elismerőlevél dícséri ügyességét. Kinek műfogra van szüksége tisztelt olvasóink közül, az keresse őt fel Andrássy-ut lakásán, hol tőle 9 órától d. u. 6 óráig áll rendelkezésére a foghiányban szenvedőknek.

Egyházi szerek,

lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:

Szűts és társánál
Budapesten, IV. Ujvilág-utca 2. sz.

Találkozna-e
jószívú ur vagy urnő, ki tehetséges, intelligens, de vagyontalan fiatal embert pártfogolna, esetleg biztos egzisztenciához juttatna? Addig is kéri a nagy közönség kegyes támogatását. Cim: a kiadóhivatalba. Levelek kéretnek Nemes érzelem címen

II. Rákóczy Ferencz
a kurucz fejedelem története. 2 korona bolti ár helyett 60 fillérért küldi bérmentve

BARTA LAJOS
antiquáriuma
BUDAPEST,
V. Lipót-körút 20.
ha az összeget előre beküldik.

Magán nyomozó intézet

Budapest,
V., Váci-körút 40.
Bureau privé
de perquisitions

Elvállal minden magán és bizalmi ügyekben teendő kutatásokat. Feltűnésnélküli megfigyeléseket Budapesten, bel- és külföldön. Megbízható tisztviselők. Iroda egész nap nyitva.

Szorutságból eladó:

Pikoló (ébenfából, billentyűkkel); nyári-ágytakaró, zsebóra, probautáni fizetéssel. Váci-utca 73. kávécsarnokban

TILLER MÓR ÉS TÁRSA
császári és királyi udvari szállítók.
Magyarország első egyenruha készítő intézete
BUDAPESTEN, Váci-utca 35. szám alatt.

ÜZLETÁGAINK:
EGYENRUHAK.
Magyar díszruhák.
LIBERIÁK.
Polgári ruhák.
FÉHÉRNEMŰEK.
VIVOSZEBEK.
Párbauszerek.
Kegyverek és forgópisztolyok.
Kardok, sarkantyúk.
Érdemjelek és szallagok.
Utazó bőröndök.
Börnemtek.
Arany és ezüst hímzések.
Zászlók, stb.

Vívó- és párbauszereket:
kardok 4-6-8 kor.,
alcák 5-8-12 kor.,
keztük 2-3-4 kor.

Kalapokat:
egyenruhához és polgári használatra 4-5-6-7-8 korona.

Képes árjegyzéket minden cikkreli kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Mátyás király

élete és halála
60 fillér előleges beiktatása ellenében bérmentve küldi

Barta Lajos
könyvkereskedő
BUDAPEST,
V., Lipót-körút 20.

Yost gépirónó

ajánlja magát díjtalanul, gyakorlás végett irodába. Cim a kiadóhivatalban.

Jó családból való fiatal leány házvezetőnek, gazdasszonyként ajánlkozik. Levelet, Házias* címen kér a kiadóba.

Rendkívül olcsó Szt.-Lőrinczi

PORCELLÁN fest. GYÁR

Városi raktár: Teréz-körút 32. szám.

Finom festés. 6 szem. 26 drb.	Elegáns, finom festés.
Étkező készlet, finom — — frt 6.50	Tea-készlet, elegáns, 6 szem. frt 3.75
szegély — — — — — 8.50	ugyanaz 12 szem. . 7.—
rococo diszes festés, dus arany.: 10.50	rococo diszes fest., dus aranyozással 6 személyre — — . 4.75
12 személyre.	ugyanaz 12 személyre — — . 8.—
Étkező készlet, fin. fest. arany: frt 20.—	Kávé-készlet, finom, 6 szem. . 3.75
dus aranyozással — — . 28.—	csavart diszes fin. 6 személyre — — — — . 4.75
Modern. Ujdonság! Elegáns.	MoCCA-készlet platauval — — . 6.50
Étkező barok ibolyavirág dus	Csiszolt fin. tüvegkészlet 6 személyre — — . 3.50
arany. 6 személyre — — frt 14.—	csillagvésett — — — — . 12.50
ugyanaz 12 személyre — — . 30.—	Függő-lámpák, majolika 5 frt.ól
remek étkező minden minta nélkül, finom porcellán, szép fazon, dus arany. 6. személyre . 16.—	35 cm. ernyő átmérő — — . 9.—
ugyanaz 12. személyre — — . 35.—	40 cm. „ — — . 15.—

Vidéki megrendelésnél kéri a minta színezetét és virágját megnevezni.

Mentő munka.

LIX. Gyárimunkás-nevelés.

Minden magyar igazán örülhet azon erős tevékenységnek, melyet a „Magyarság“ Erdély székely-magyar lakóinak érdekében kifejt.

Cikkeinek vezéreszméje, hogy úgy az állam, mint a társadalom siessen — míg nem késő — a nemzetiségek által nyelvében s anyagi boldogulásában veszélyeztetett székely-magyarság megmentésére. Mindkét tényező vegye ki megillető részét a mentésből. Nagyon helyesen!

Egyik mentési módnak vélem, ha a székely földművelő népnek azon gyermekei, kik a gazdálkodásban, a birtok jókarban tartásánál nélkülözhetők, feleslegesek, más téren pl. az ipari pályán igyekezzenek boldogulásukat keresni.

Mivel pedig manapság, sőt a jövőben is a gyáripar s így annak a munkásai is előnyben lesznek a kisipar és kisiparosok felett, gyáriparossá (munkássá) képezze ki magát a székely fiú.

Ez irányban különben az elismerést érdemlő kezdeményezés az állam részéről meg is történt, mert a Máv. műhelyeiben s hazánk legnagyobb állami gyárában, a diósgyőri vas- és acélgyárban már 1895. évtől évről-évre vétettek fel a székely fiúk iparosinasokul.

Ezek a székely iparosinasok úgy a műhelyekben, mint a velük kapcsolatos ipariskolában egyedül mesterségüknek élve, színvonalon álló szakirányú képzést nyertek és nyernek. Munkájukkal nemcsak megkeresik a gyakorlatban rájuk fordított költségeket, hanem felszabadulásukkor még megtakarított koronáik is maradnak.

A székely iparosinasokból így szakirányú gyakorlati és elméleti képzés mellett a magyar iparosok közé művelt, erős magyar szellemben nevelt, józanul gondolkodó s a szocializmus kikapásaira semmit sem adó munkás elem jutván, mindenkor emelni fogja a higgadtan gondolkodó iparosság tekintélyét és szakképzettségét.

Másrészt pedig az idő folytán Erdélyben létesülő gyárak ily előrelátás mellett székelyeket alkalmazhatnának, miáltal a székely-magyarságot nemcsak számban növelnék, hanem vagyoni és szellemi tekintetben is segítségére lennének lépésről-lépésre visszazoritani a nemzetiségek tulajdonait.

Mindezek pedig a magyar állam részére is szükségessé válnak.

Nagyon kívánatos tehát, hogy illetékes körök idejében azon legyenek, hogy említett állami műhelyek és gyárak ezután is vegyenek fel székely fiúkat iparosinasoknak.

„Magyar.“

LX. A székelyföld legeltetési kérdése.

Valahányszor a székelység állattenyésztési kérdése jön szóba, mindannyiszor egy elkedvetlenegett, borus hang a válasz: nincs legelő.

Nagy igazságot látok ebben a sóhajban, de egyúttal azt is látom, hogy amikor a földbirtokok kommasszálását kimondó mai tagosítási törvény készült, nem nyilvánulhatott elég erélyvel ama közóhaj, hogy a legelő-területek ne parcelálatnának fel. Meglehet, hogy az akkori földbirtokviszonyok, a gabona értékesítésének kedvezőbb feltételei indokolták ezt és mert a külföld állatszükségeit sem igyekezett oly mérvben, különösen az erdélyi állattenyésztetkből kielégíteni, talán ide lenne visszavezethető az a non kuramia, melynél fogva közlegelőink ekevas alá kerültek. Másfelől meg a földbirtokosság a holdak számát a szántóföldek megszorításában vélte, az akkor szükségesnek mutakozó hitelviszonyok kedvezőbbé tételére. Bármint állottak is akkor a dolgok, a divatossá vált birtoktagosítási ügy végeredményében a közös legelők megszüntetésével az állattenyésztés megbénítását, a tenyészirányok megváltoztatását vonták maguk után.

Magyarország mint földművelő állam pénztőkét, kivált a székelyföldön, tulnyomóan az állattenyésztésben vélte feltalálni és bár nem is volt akkora a kivitellünk, mint most, a belforgalomban csak keresettek voltak az erdélyi speciális állatnemek, mint prima minőségű haszonállatok.

V. Ferdinánd király alatt az 1832/6. évi országgyűlésen az urbér újból átnézetvén, mint állandó törvény került törvénykönyvbe és ott találjuk nyomát már annak, hogy egy telkes gazdának szántóföldül 40, rétül pedig 22 hold jutott.

Innen láthatjuk azt, hogy már akkor mekkora fontosságot tulajdonítottak az állattenyésztésnek. Feltűnő számárny ez a mai viszonyokhoz, de a megváltozott mezőgazdasági rendszerben is kell magyarázatát keresni. Mig a modern gazdálkodásban az extenzív és az intenzív jelszók alatt a mindegyre másképpen alakuló körülmények más meg más irányt szabnak, rohamosan más és más feltételekhez is igyekeznek fűzni állattenyésztésünk fellendítését, illetve annak értékbeni sürgős gyarapodását. Így egyesek mesterséges legelőket állítottak be, mások mesterséges takarmányozással vélték ezeken a bajokon segíteni és így a nyomasztó anyagi kérdések hatása alatt állattenyésztésünk csak jóformán állattartássá devalválódott. Nem mondhatom, hogy állattenyésztésünk egyáltalán ne volna, de szerény nézetem szerint az állatok szaporítását és nagyobbára csak a húsértékesítést célzó műveletet itt a székelyföldön nem látom célszerű átalakulás-

nak agrikulturnális szempontból. Bár biztos támaszát látom a házi hasznos állatokba helyezett tőkének a lábra kapott intenzív táplálásban, az istállón, mesterséges takarmányozással való felnevelésben, de nincs kellő biztosíték az igás állatok nevelésére.

A szűk falak között felnevelt nagyvárosi gyermek, aki midőn az iskolából szabadulva, futva kezdi élvezni az aranyzabadságot, ott találja a kapu előtt a mentőrácsot. A szabad idejét sétálva használja fel; szilárd gránit, vagy aszfalt járdákon, folyton éber szemmel őrködő políciójok felügyelete alatt. Előtte ismeretlen a virágos mezők pillangó-csatája; nem tudja, minő élvezet az: himes szárnyu lepkék után szaladgálni naphosszat, a gyepes oldalakon. Midőn ezen profán hasonlatom alkalmazásáért a türelmes olvasó szives elnézését kérem, az összehasonlítást akartam megtenni, a szabad természet ölen felnövő és a zárt sétáló helyen felnövő gyermekek rugékonyságát, életvidorságát akartam szembeállítani az olyan istenadta, már nem lelkes állat fizikai előnyeinek, melyet az istállóban vagy pedig a szabad levegőn való nevelés eredményez.

Mig a sulybeli gyarapodás az istállón intenzív takarmányozással aránytalanul nő, addig a szabad legelőn sokkal kevesebb tápértékű fűvön legelő állat a friss és üdítő levegőn teste előnyeinek gyarapítására, az erőmunka kifejtésére jobban áthasonítja azt.

A kemény hidlason álló, jászolhoz láncolt állat egykedvűen és unottan kérődzik, vagy mondjuk általánosságban, emészt meg a neki nyújtott kitűnő tápértékű takarmányt, de a szabad mozgás hiánya miatt csontozata, izmai és inaltsága nem éri el azt a szilárdságot, azt a rugékonyságot és azt az acélosságot, amit a puha legelőn játszadózva fickándozó állat ér el.

Amott látjuk a mézárós pénzt, mig itt a legelő nagy hiánya miatt kevés pénzre van kilátásunk, mert igás állatok nevelése, föltételeinek hiányában, már-már alig lehetséges.

A tervbe vett és a tagosítási eljárás átalakítását célzó művelet mindenesetre fog ezeken a viszonyokon javítani, de mert annak oly gyors keresztülvitele alig remélhető, addig is az erdei legeltetés célirányosabb átalakítása volna igen üdvös eljárás.

A közel napokban egy kiváló szakavatott erdész, Berendy Béla m. kir. erdőmester tolla alól kikerült munka akadt a kezembe „A legeltetés kérdése“ címen. Mohón kaptam a világlátott szakember művét, mert némi rokonias eszmék e kérdés felől régebb idő óta rajzanak fejemben.

Egy havasalji faluban voltam egy késő őszi napon hivatalból kiszállva. Szegény szénégető

Meghalt a nagyasszony.

— A Magyarság eredeti tárcája. —

Irtá: Goncz Sándor.

Halottat gyászol az erdélyi arisztokrácia. Meghalt a nagyasszony, szent-katolnai Biró Pálnak, a kolozsvári Nemzeti Kaszinó néhai elnökének özvegye. Őszhajú, szelíd arcu matrona, a nagy idők, a szabadságharc, az unió, az elnyomás és újjáébredés közvetlen tanuja. Temérdek emlék, az utolsó évtizedek meg nem irt krónikája, szállt vele sirba. Összekötései, rokoni kötelei, baráti ismeretsége révén szomorun siratja Erdély valamennyi családja a székely primor, sőt a haranyai anyavér jussán ősrégi magyar vér, nagyasszony halálát.

Avatag irások közt lapozgatva megilletődve látom, hogy a ravatalon előttem fekvő öregasszony, kinek homlokára ezernyi keserű csapás sulya szántott ráncokat, aki azonban soha meg tört hitében a szenvedés alatt, valaha, a félmult időkben Erdély legszebb leánya volt. Az ifju, délceg gavallérok egész sora törte magát utána, sőt az öreg urak is szívesen időztek a híres szépség körül, úgy hogy, mint a krónika mondja: „Erdély történelmének bizonyos, nem kis része zajlott le előtte.“

Az erdélyi arany ifjuság vetélkedve küzdött az országrészszerte híres szépség kegyéért, de a harcból főleg két ifju levante valott ki. Nálácy báró volt az egyik, a dús gazdag Nálácy-család utolsó tagja, agg szüleinek egyetlen reménye, Apaffy fejedelem udvarában élt őse nyomdokán, fiatalága dacára is nagy szerepet játszott már Erdély politikai életében. Jövőjéhez nagy remé-

nyeket fűztek minden oldalról, még azok is, akik elvek tekintetében ellenfelei voltak.

Biró Pál volt a másik ifju, ki a nagyasszony — akkoriban még csikésatószei és szentimrei Györfly Josephine — kegyéért versengett. Biró Pál semmivel sem maradt hátra vetélytársa mögött. Anyja révén, ki Bethlen grófnő volt, rokonságot tartott az erdélyi arisztokráciával. Szülőapja állította háta mögé a földbirtokot, a vagyont, mig a társadalmi tekintélyt saját sulyával szerezte meg. Az alkotmányos időkben a vármege tisztviselője, a szabadságharc idején honvédtiszt volt. Az elnyomás éveiben... erről hű képet ad Fabiny Teofilal, az egykori miniszterrel folytatott beszéde abban az időben, mikor már az igazságszolgáltatás munkása lett, mint a kolozsvári törvényszék elnöke.

— Mióta elnököl és mióta szolgál elnök ur? kérdezte Fabinyi.

— 1867 óta, kegyelmes uram. Akkor léptem be a bírósághoz.

— És azelőtt hol szolgált?

— Az eke szarvánál, kegyelmes uram.

A miniszter meglepetve hökkent vissza.

— Hogy lehet az? Miért nem szolgált azelőtt is?

Biró Pál büszkén egyenesedett ki és hidegen felelte:

— Azelőtt, abban az időben, becsületes magyar ember nem vállalt hivatalt.

Ezt a puritán gögőt Biró Pál élete végeig megőrizte. Mikor, mint a kolozsvári törvényszék elnöke, nyugalmába vonult, Fabiny a Lipót-rend nagykeresztjével kívánta kitüntetni. Az erre vonatkozó kormányfőlterjesztés már a kabinet-irodában feküdt, mikor egyik nagybefolyású kép-

viselőrokon — Biró Pál egyenes fölhívására — közbelépett és visszavonatta a fölterjesztést, mert mint a kormánynyal tudatta, a puritán erkölcsű Biró Pál kijelentette, hogy a királyi kitüntetést elveinél fogva amugy is visszautasította volna.

Ez a két fiatalember volt az, kiket a szép Györfly Josephine legszívesebben látott hódolói táborában. Jóformán már csak napok kérdése volt, merre hajlik az ostromolt leányszív, mikor Nálácy báró merész kezdeményezéssel levelet irt a körülrajongott szépséghez, melyben szívet és kezét ajánlotta föl. A levelet azután akkor, mikor Györfly Josephine a kolozsvári színház egyik előadásáról távozott, kezébe akarta csusztatni. A vállalkozás azonban nem sikerült, mert a leány hideg büszkeséggel utasította vissza a levelet és még az este jegyet váltott Biró Pállal.

A győztes és legyőzött fegyverrel intézték el a fölmerült ellentéteket. A párbanak váratlanul tragikus kimenetele lett. A két ellenfél nehéz lovassági kardokkal vívott és az első összecsapásnál Biró Pál egyetlen vágással valóságosan kettéhasította Nálácy báró fejét. A segédek és orvosok látszónyűlködve kiáltottak föl a szörnyű csapás láttára, melynek nyomán Nálácy báró nyomban halva rogyott össze.

E végzetes párba emléke egész életén át végigkísérte Györfly Josephinet, ki pár hét mulva nőt ment Biró Pálhoz. Akkoriban hire járta ugyanis, hogy Nálácy báró édesanyja megátkozta a szép leányt, akit azzal vádolt, hogy egyetlen fia halálának — kiben a Nálácy-családnak magva szakadt — oka volt. Biró Pálné babonás hittel félt ettől az anyai átoktól és ennek tulajdonította azt, hogy négy gyermeke élete virágában hunyt el. Földi létének alkonyán egyedül maradt a

székely atyafinál is akadt dolgom és akkor látam életemben először azt, hogy azok a kis tehénké és szemefehérét tüzesen forgató székely lovacskák nem szénát, sem sarjot, hanem hervadó lombu galyakat, hosszuszáru, kiaszott füvel keverve, mily mohón falják fel.

Midőn az atyafi előtt sajnálkozásomat fejeztem ki a silány táplálás felett, ő azzal vigasztalt meg, hogy: „hagyja, instálom, az ur, ne sajnáljon minket, hanem sajnálja azokat, akik fenyőfaágakat is összekevernek az ilyen sovány lapukkal.”

Ekkor gondoltam arra, hogy a havasi u. n. kaszálókat kellene valamiképpen hasznosabbá tenni, megfelelő erdőterületek fának ritkításával és jó fűmagkeverékek elvetésével.

Berendy Béla erdőmester ur nagyon helyesen rámutatott arra, hogy a fák árnyékában növő fű, bár ugyanaz, mint a szabad rét füve, nélkülözvén a nap közvetlen melegét, nem aromatikussá válik azok és azért nem is szívesen eszi meg a marha.

Az ilyen havasi legelők, esetleg kaszálók a folyton száradó és hullógáló tölgy, bükk és fenyő stb. fák leveleivel, meg avarral lepetnek el. Az alul silylő csenevész fű a kasza éle alatt letaroltatik és így nagyon is sovány takarmány jut azoknak a jobb sorsra érdemes hasznos háziállatoknak.

„Sem erdő, sem legelő nélkül el nem lehetünk, tehát annak a gyakorlati kérdésnek a megoldása előtt állunk, hogy miképp segítsünk a legelőszükségleten anélkül, hogy az erdőpusztítást elkerüljük.”

Hivatkozott szakférfiu szerint „a közép és magas hegységben rendszeren van feltétlen erdőtalaj, feltétlen legelőtalaj és van fás, bokros legelő, ahol a fás képletek csoportokban váltakoznak.

Az absolute legelő talaj egész terjedelmében fűvet teremni van hivatva és így az mint legelő is, mivelendő. A patakok mentén, köves, száraz meredékeken a fásítás, míg a fák és bokrok által szétlő védett lankásabb területeken a legelők, illetve kaszálók volnának berendezendők — mert amint Berendy ur mondja: a havasi legelők fűvét nem a nap heve, hanem igenis első sorban a szél szárítja ki. Az alföldi legelők gyepét a kora tavaszi szél, tehát amikor a nap sugarai nem érik függőlegesen — szárítja ki, ugyszólván elperzseli, de ha megszűnt a szél, egy pár napi eső és meleg után ismét zöldülni kezd. A szélmentes területeken üdebb a növényzet is, mert a növényi nedvet nincs ami elvonja.

Sok igazság az, hogy ahol a növényzetnek a szél ellen állandó küzdelmet kell folytatni, ott az degenerálódik.

Főtörékvésünk tehát oda kell irányuljon, hogy védjük a legelőket a kiszáradás ellen. Ezt pedig úgy érhetjük el, ha legelő-területeinket alkalmas

módon a szél irányában ültetett fákkal és bokrokkal szegélyezzük, mely fák a harmat képződését is elősegítik és így üdítőleg hatnak a növényzetre.

Az ilyen fásítások a legelő állatokat is védik szélől, vihartól, de egyúttal jó delelő helyül is szolgálnak, míg esetleg beárnyékolják a forrásokot is.”

Nevezett erdész-szakértő, a „legelőerdő” szó-képzést nem találja szerencsés alkotásnak és azért helyesebbnek véli, a svájci „Wytweide” vagy a francia „Pâturage boisé” vagy „Pré-bois” elnevezést, mely kifejezéseknek jelentőségéből lehet értelmezni olyan „kis erdős legelőt”, vagy „rét-erdőt” mely fogalmak nem azonosok a mi „legelő-erdőnk”-kel, de tényleg a kifejezések értelme is amellet szől, hogy ott az erdei legelők valami más berendezésük, mint a nálunk divatosak. „A francia „pré-bois” olyan terület, emlynek gyepes részei fátlan legelőt nyújtanak, míg teljes zárlatu erdős csoportjai védve és üdítve a pázsitot, ezekkel váltakoznak.”

„Az erdő a meredek hegyoldalokon telepszik meg inkább, míg a rét a lankásabb, lapályosabb területeken virul és így már a természet utmutatását láthatjuk ebben, amidőn a dombok erdőszerű mintegy a völgyben levő legelőt megvédeni látszanak hivatva.”

Az ilyen legelőterületek volnának azok, a melyeket Berendy Béla erdőmester ur oly szívesen és helyesen nevez el „ligetes legelő”-nek. Itt Erdélyben a köznép nem használja a „liget” kifejezést, hát nevezhetjük „berkes legelő”-nek is, Az ilyen legelő csak fűtermelésre volna felhasználható, míg a fatermelés csak mellékes lenne.

A legeltetett erdő a felújítást gátló marhájárás következtében hovatovább kigyérül és ha nagyon ki van gyérülve, gyorsan hanyatlak, a fatermes jelentéktelenné válik, a bozót, rekettye, páfrány, később pedig a hanga veri fel magát elannyira, hogy nem nagy időre csaknem az egész területet elfoglalja, amidőn aztán se fa-, se fűtermés nincs, a terület avarrá, pusztasággá válik. És ha ez a terület lejtős, a veszedelem annál nagyobb, mert az elkopárosodik, azt a víz kimarja.” Ezen csak az erdőn kívüli legelők használata, azoknak szabályozása által segíthetünk.

Amíg a tagosítási eljárás megváltoztatásától a közös legelő tagosítatlanul hagyását várjuk el, addig a ligetes nagy berkes legelőnek létesítésével nagyot lendíthetünk a székelység állattenyésztésén.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a rengeteg erdőterülettel bíró birtokos vajmi csekély hasznót kap az erdeje után, míg ha erdőgazdaságot üz állattenyésztéssel, akár a ligetes legelők beérkezésével karöltve tetemesebb jövedelem

fog befolyjni. De mert a székely nép is jó részben állattenyésztéssel és állatpásztorlással foglalkozik évszázadok óta, ettől az ősi foglalkozástól elvonni talán nagy nehézségbe is ütköznék.

Csikvármegyének területe közel 21⁰/₀-át képez a legelő, ahol a veszteség 180,000 k. hold legelőnél közel egy millió korona, mert ennek a vármegyének 40⁰/₀-a erdő.

Ilyen és ehhez hasonló viszonyok sürgetik a székelyföld mezőgazdasági életében megoldani a legelő-kérdést, minek szerencsés keresztülvételében rejlik a székely nép boldogulása feltételeinek egyik alapköve.

A nyugat kulturállaiban buvárkodó és gondolkozó tudós föltől biztatók azok a szavak, „ha a legeltetés kérdését önök jól megoldják nemcsak hazájok lesz boldog, de nemzetközi szolgálatot tesznek, mert Europa fog önökhöz zárandokolni, hogy tanuljon; az utörök csakis önök lehetnek, mert a viszonyok ott a legkedvezőbbek.”

Fálfy Gyula

LXI. Hol kezdjük?

A „Magyarság”-ban megjelenő és az aggasztóan nagymérvű kivándorlást feltűntető cikkektől nap-nap után kérdezem, mi lesz a székely néppel?

Amíg a lapok hallgattak a székelyt fenyegető veszélyről, azt gondoltam, hogy községünkben uralkodó kivándorlási vágy nem fertőzi meg jelentékenyen a vidéki földmives-osztályt s ezt is megfeszített köztevékenység utján megbéníthatjuk pár esztendő alatt.

Gondolatom első része még ez ideig csakugyan megvalósult, mert a vidékről a kivándorlás még nem öltött nagy mérvet. Ennek megvan a magyarázata. A vidéken köröskörül tulnyomólag szászok laknak, kik régi kiváltságuknál fogva rendes gazdálkodás mellett megtarthatták vagyonságukat, nemcsak, hanem szaporították is. Kőbor község lakói — kirkül most irok — régebben szintén szászok voltak, amint az ev. ref. templom körül épített várfalakon, bástyákon elmosódott feliratok is mutatják. Hogy s hogy nem, a szászok kihaltak, vagy elpárologtak s helyettük székelyek települtek ide. Ma már egyetlen ember sincs Kőboron, ki száznak vallaná magát, pedig a község névsorán végig tekintve, nem egy szász eredetű névvel találkozunk.

Köröskörül idegen nemzetiségtől körül bástyázott népünk szűk anyagi viszonyok között tengődik. Tan ez volt az oka annak, hogy Románia felé kezdettek tekinteni. De 1896-ik évtől fogva, amióta a sors ide vetett, boldogulásuk színvonalát sokkal messzebbre tették, túl a tengeren... Amerikába! Jelenleg 47-en vannak Amerikában s 1000 lélekszámát számláló községünk ily je-

nagyasszony és szinte gyermeki szeretettel csüggött legközelebbi rokonának — csikcsatószei és szentimrei Györfy Gyula dr. országgyűlési képviselő családján, kik mindenkor atyafiságos jóindulattal vették körül. Utolsó éveiben legkedvesebb emléke gyanánt emlegette azt az epizódot, mely közte és Györfy Gyula fia — Tibor között történt.

Az apa, Györfy Gyula egy alkalommal Kolozsvárra vitte akkor még alig öt éves kis fiát, kit — míg maga az erdélyi katolikus status ülésén elnökölt — a nagyasszony, Biró Pálné gondjaira bízott. A gyermek apja hosszas távolléte alatt idegeskedni, sirni kezdett, úgy hogy mikor az apa visszatért, a nagyasszony bosszus kifakadással mondotta a gyermeknek:

— Nekem te többé nem kellesz.

Jó esztendő múltán a nagyasszony a fővárosban időzött és utjára magával vitte egyik kis gyermekhugát — Ferency Mariskát is. A vendéglátó gazda, Györfy Gyula lakásán természetesen a két gyermek folyton egymással játszadozott és ügyet sem vetettek a felnőttekre. A nagyasszony ennek láttára tréfás szemrehányással szólott reá a kis Györfy Tiborra:

— Ugy-e kis gazember, most hogy itt van a szép kisleány, ügyet sem vetsz reám, az öregre.

A fiucska, visszaemlékezve az egy évvel előbb történetekre, büszkén vágott vissza:

— Nincs okod a panasza, nénikém, mert magad mondtad, hogy nem kellek neked.

E naptól fogva a fiucska volt a nagyasszony kedvence. De emellet azért a társadalom árváiról — a koldusokról sem feledkezett meg. Hagyatékának nagy része jótékony célokra maradt vissza, hogy özvegyek, árvák, nyomorékok dicsérik emlékezetét.

Erkölcseiben, szokásaiban mindvégig a régi rendszer híve maradt a nagyasszony. Lakásán, butorain ott leng a mult század nagy magyar szelleme. Testamentuma, melyet dehogyan is nevezett volna végrendeletnek, nyelvezetében, kuriális stílusában újabb kelete dacára vetekszik a levéltárak legporosabb aktáival. Jellemző példa, hogy régi módi veretes, fából készült pénzszekrényére saját kezeivel reszketeg betűkkel írta föl a hagyományos mondást, melyet talán dedányja örökétől tanult el:

— Ez is a masszához tartozik!

Testamentumának végzavai így szólnak:

— És aki nem tartja végakaratomat: átkom sújtja.

Most némán, mozcúlattan nyugszik ravatalán a nagyasszony. Földi porait egész Erdély részvéte kíséri sirjába. A kriptaajtó, — hol férje és gyermekei mellett aluszsza örök álmát — döngve zárul be fölötte és hogy ki ne nyilhasson, a nagyasszony elrendelte, hogy falazzák be utána.

Meghalt, eltemették és a közömbös földteke egyforma szürkességgel gördül tova pályautján az örök átalakulás felé, mintha nem is érezné, hogy a nagyasszony tetemével Erdély történetének hagyományosa tért vissza kebelébe.

Ingerkedve, csalogatva táncolnak körülöttem a ragyogó napsugarak. Térjünk vissza a jelenre. Élőnek béke — holtaknak nyugalom. Nagyasszonyunk epikus halálával szemközt oly szép, oly ragyogó, oly lírikus az élet, mely itt mozog előttem, jómindnyájunk emberekben.

Oh, szép a lélek csöndes elmulása. De szebb a könny, mely a kedves halott emlékét siratja. Oh, szászor szebb, mely hagyományát örzi, az élők szomorú kegyelele.

Küzdelmek.

REGÉNY. (11)

Írta: LENGYEL LAURA.

V.

Hónapok multak így el. Béla életében nem történt semmi komolyabb változás. Kivéve azt, hogy újévkor 50 forintra emelték fizetését és most már szinte urnak érezte magát. A hivatalos élet annyira elfoglalta, hogy az egyetemre nem is nézhetett, de nem is igen tanult miatta. Hivatalnoktársai megszerették a kékszemű, gyermekarcu ifjút, ki ártatlan, naiv tekintettel nézte a világot, mialatt lelke mélyén, bár maga sem tudott róla, vulkán lappangott.

Felix bácsihoz nem ment. Nem, nem... Megfogadta. És ura volt szavának. És a néni sürgető, zaklató kéréseire, hogy miért nem megy el nagybátyjához, kitértőleg felelt. A néni rendszeren elküldte neki Marianne levelét is, ezeket a szép, komoly, hideg leveleket, melyekben azonban egyre-egyre gyakrabban föl-fölesillant az értelemnek egy-egy meleg sugára is. Az utolsó levél például így végződött: mennyire irigylem azt az embert, ki úgy tud szeretni, mint kegyed.

Bélát nem említette első levele után többé. De azért a fiu elrejtette a finom illatos levélkéket, egyiket a másik után. Néha úgy tetszett neki, hogy ezzel titkos árulást követ el Emma ellen, de mégis megtette. Boldog volt a titkos vétkezésben.

A tavasz is eljött, a virágzó, mámoros május, mely a komor száraz hivatalt is bearanyozta. A szobákban táncolt a napsugár; a fiatal emberek

lentékeny csorbulása után tudatára jöttem annak, hogy szomorúságomat ismét növelni akarják, többen készülnek Amerikába. A kivándorlás megnyitását meg tudandó, megkérdeztem a községi jegyzőt, hányan akarnak még a fent nevezett szám mellett Amerikába vándorolni? A felelet ez volt: „Még körülbelül egy annyian, ha nem többen.“ Hogyan? kérdeztem én. „Úgy, hogy már 25-nek kiadtam az utlevelet s még folyamatban van körülbelül annyianak.“ „Most már nem csak férfiak kérnek utlevelet, hanem nők is, sőt leányok is.“ Mi teendőjük lehet nekik ott? „Főznek és mosnak a munkásoknak s így éppen annyi jövedelmük van, mint a férfiaknak.“ Hát még mindig kapnak munkát az emberek? „Azt bizonyítja az a tömérdek pénz, mely a folyó évben községünkbe onnan megérkezett.“ Mennyit küldhettek ebben a hónapban? „2257 koronát, s lásd! most is jön a postai értesítés egy 217 koronás postaltalványról.“ Tehát 3 hét alatt 2474 korona! . . . Ez az a bizonyos vonzerő, mely a nagytömegű kivándorlást előidézi! Így gondolkoztam magamban: Ah! hisz nem baj, ha kivándorolnak is, mert a külföldről beküldött pénz gyarapítja nemzetünk előbbre haladását. De mégis erőt vett egy más gondolat rajtam s összeszorult a szívem fájdalomában. . . . Könnyelmű a nép! Itt hagyja az erős férfi 6—7 tagból álló családját egy gyenge nő kormányzatára, s mint családfő kezébe veszi az ekeszarvát, az ostort, maga végzi az állatok takarítását, trágyahordást, kaszálást, még a favágást is, szóval minden női erőt felülmúló terhes munkát, fő lévén a gazdaság vezetése. De nézzünk be annak háztartásába! . . . Nem akarok arról az illúzióról beszélni, mely a szemléltetést oly kellemetlenül érinti, mert ha az ilyen nő életmódjára kiterjeszkedném, csömörletes dolgokról kellene beszélnem. Hogy milyen fogalmuk van a durva életmód mellett a tisztaságról, a konyháról, az erkölcsről, arról talán beszéljenek mások. . . . az orvosok.

Az állami iskola s ezzel kapcsolatos gazdasági ismétlődő iskola föllétele mindenesetre humánus intézmény volt s ezzel idővel célt érünk, de mikor lesz az az idő, ha a felnőttek megromlott társadalmi lerontja azt az épületet, melyet az iskola nagy fáradtsággal fölépített. Hiába kísérletük meg az ingyenes dalkör, olvasókör felállítását, mert minden törekvésünk megtört a közöny miatt s most csak azon gondolkozom, hogy a megmentést hol kezdjük?

(Kóbor.)

Sipos Mihály.

LXII. A mentésnek egy módja.

A székelyt a vére, természete s megszokása a mezőgazdaság felé hajtja, mondta nemrégiben Csikvármegye alispánja. S való igaz, hogy minden magyarnak a legnagyobb irtól a legszeg-

főlütötték fejüket az irásról, maguk elé bámultak és emosolyodtak. Aztán sóhajtván verték az ostoba tollat a csuf, sötét tentába és irtak tovább. Oh Istenem, télen oly könnyű a rabszolgaság járma, oly természetesnek találjuk, hogy eladtuk magunkat robotba és alig van egyébre gondunk, mint hogy elvégezve a magunkra vállalt munkát, meglegyen napi eledelünk és a szükséges holmi testünk fedezésére. De tavasszal szinte türethetlenné válik a vegetálás, az embernek könnyelmű gondolatai támadnak és fölébred benne a bohó kívánság, hogy élni is kellene egy kicsit, ha már megszülettünk.

Egy ilyen szép májusi napon Németh ur, az igazgató behívatta Bélát szobájába.

— Nézze csak, Nyári, a fiam mellé kellene valami tanító délutánra. Maga ügyes fiúnak látszik, aztán beszél franciául is. Nem volna kedve egy kis mellékeresetre?

Béla meghajította magát. A mellékereset mellett az igazgató ur bizalma is mélyen meghatotta.

— Majd holnap hazaviszem magát és bemutatom feleségemnek, meg a leendő tanítványának. Hiszem, hogy meg leszünk egymással elégedve.

Béla a dicsőségtől kábultan ment haza nagy szerencsét elmondani. Balogné összeesapta a kezét és kijelentette, hogy mindig tudta ő, hogy Nyári urat meg fogja segíteni a jó Isten, nem is lehet az másként egy ilyen törekvő, szorgalmas fiatal emberről. . . .

Emma pirulva szorította meg kezét, egy szót sem szólt, de nagy barna szemének tekintete csupa szeretet, csupa gyöngédség, csupa jó-kívánság volt.

nyebb napszámosig sajátossága, természete a föld szeretete. A székely azonban hegyvidéken él, a nép szaporodásával a birtok nagyon elaprózódott s még ez apró birtokból sem jutott a nép jókora részének s ezek az ipari téren ke-restek boldogulást s találtak is, mert megvolt a tekintélyes piac: Moldva s a Havasalföldnek csak földmiveléssel s állattenyésztéssel foglalkozó népe között.

S a székely hegyvidék népe saját magára utalva, a legtermészetesebben fejlődött, vagyis a nép zöme gazdálkodásból élt, szükségét nem látva. A mezőgazdaságra felesleges erők pedig az ipari pályán lelték fel boldogulásukat; s ha semmi akadály nem jött közbe, úgy a székely föld olyan ipari s gyárvidékké fejlődhetett volna, akár Csehország Ausztriában, s ez volna a mi büszkeségünk. Azonban közbejött sok mindenféle csapás. Egyik legnagyobb volt köztük a vámháború Romániával, mely a székely iparosok legbiztosabb fogyasztó piacát vette el, s oka volt annak, hogy a székely iparosok, nehogy kenyer nélkül maradjanak, nagyrészen kivándoroltak Romániába. Ami minden tekintetben nagy veszteség hazánkra.

Igy lett vége hazánk e keleti határán a szépen fejlődésnek indult iparnak. Az itthon maradtak aztán nemhogy tovább tudták volna fejleszteni az ipart, de örültek, ha hazájuk földjén dolgozva, szűken megélhettek.

Ezután megnehezítette sorsukat is, hogy míg hazánk más vidékein épültek a vasutak napjainkig, addig a székely föld ebben sem részesült. Pedig az a politika, amelyik elvette a romániai piacot, legalább vasutépítéssel kárpótolhatta volna a székelységet valamennyire, hogy az elvesztett piac helyett máshol e hazában próbált volna szerezni másikat, de ezt már nem tette meg s ennek folyománya lett aztán a székelyföldi gyárak s a hozzájuk tartozó bányák üzemenek megszűnése. Ez mind olyan csapás volt nemzetünkre s hazánkra, mely fölért egy-egy háborúval, amennyiben ezrével hajtotta a népet Romániába, fogyasztván hazánk erejét, legjobb fiaink földönfutóvá tételével.

Azok, akik az ipari munkától elestek s az itthon maradtak közül azok is, akik azután mint a mezőgazdaságra felesleges erők az ipari foglalkozásoknál találtak volna meg a megélhetésüket biztosító életpályájukat, most már mind a földtől várták, remélték megélhetésüket s ezzel természetesen tulontul felszaporodott a mezőgazdasági munkások s a kisbirtokú gazdák száma, úgy hogy csekély földjük képtelen volt őket eltartani. Így kezdte meg, nem a maga hibájából, de a rákényszerített nép, felkeresni Romániát, hogy ott munkája után pénzt szerezzen. Csak azért, hogy szülőföldjéről ne keljen kivándorolni, hol keresetet nem talál, s csekély

birtokából meg nem tud élni. — S pedig azért mentek éppen Romániába, mert amellet, hogy az volt legközelebb, előbbi időkben a velük folytatott kereskedés folytán Romániát s a nép viszonyait legjobban ismerték.

Vannak, akik azt állítják s hiszik, hogy ez a kivándorlás nem baj, de nem veszik figyelembe, hogy ez nem természetes, s azt hirdetik, hogy ez hazánk népének kelet felé való terjeszkedése. Ez helyes volna akkor, ha nem kényszerűségből történe s ha Háromszéktől Budapestig minde-ütt csak magyarul beszélne a nép s magyarnak is vallaná magát. De sajnos, nálunk olyan, hazánkra káros s helytelen felfogás uralkodik, hogy ha pl. valaki gör. kel. vallású, már azon töri a fejét, hogy szerb, vagy román legyen-e? Éppen így, ha valaki több nyelven tud beszélni, már nem tudja határozottan megmondani, hogy hát mi is tulajdonképpen s egészen bizonyos, bár Magyarország a hazája, megtagadja magyarságát.

Ilyen, hazánkra káros okoskodásokat ismerve, arra kell törekednünk, hogy minden székely e hazában maradjon, erejével, szorgalmával s józan eszével hozzájáruljon édes hazánk gyarapításához. Mert dacára, hogy a székely nép még nem kapott a hazájától semmit, mindig adott a hazának, s ha meg nem akadályozzák fejlődésében, hazánk megerősítésének egyik legfontosabb tényezője volna a székelyföld, mint volt a múltban a nemzeti fejedelmek korában.

Hogy nagyarányú iparfejlesztés mellett is évtizedek kitaró munkájára lenne szükség, hogy a régi hibás politika okozta bajokat nem helyre hozzuk, csak a rendes mederbe tereljük, amibe a maga fejlődéséből indult, az bizonyos, de ez ne csüggeszsen el, hanem annál erélyesebb cselekvésre serkentsen.

Mégis egyes vidékek lakossága olyan sűrű, hogy szülőföldjén, különösen a mezőgazdasági munkások egy része nem fog miként most, úgy ezután sem munkát találni s külső országba, Romániába fog járni élelmet keresni, ahonnan visszaérkezve terjeszti Románia ismeretét, továbbá még idehaza nem látja, hogy valaki tenne érdekében valamit, odaát pedig legalább kenyeret kap, ne is csudáljuk, hogy oly élénk színekkel festi az ottani viszonyokat, amelyeket ismer, hogy vágyat kelt többekben is arra, hogy megpróbálják Romániát, s így jutunk ama helyzetbe, hogy az egyszerű nép jobban ismeri a szomszédországot, mint a magát. Jobb azért, ha utját vágjuk ennek s igyekezzünk, boldogulásukat idehaza elősegítve, őket a hazának megnyerni, kenyérkereső utjukat a haza belső vidékei felé irányozni, ahol külső országokból beözönlő idegenek dúslakodnak, továbbá gondoskodni arról, hogy itt e hazában megélhetésük biztosítva legyen. Ha ezt

Csak Nándor intett fitymálva a kezével.

— Németh, a bankigazgató? Ismerem ezt a familiát, korlátolt fiúszterek. Az asszony egy barátomat folyton meghívással zaklatta zsurjára, de nem ment, nagyon nehéz az embernek tőlük szabadulni. . . .

Nándor hallomásból tényleg ismerte Némethéket. Olyan barátja ugyan nem volt, ki az előkelő házhoz járatos lett volna, de egypárszor előkelő fiatal emberektől hallotta emlegetni szalonjukat. Látta néhányszor az asszonyt színházban, amint páholyban ül, néha férjével, többnyire egy idősebb nőrokonával többit nem, tudott róluk. De elvből lenézett és nevetett mindig, mindenkit.

— Németh ur nagyon jó embernek látszik, — védte főnökét Béla félénken.

— Majdnem olyan nagy zsvány, mint az ön tisztelt nagybátyja, Félix ur. Érdekes, hogy szerzik ezek az emberek a vagyonukat.

— Nándor! — kiáltották két oldalról is, Emma és Balogné. Az egyik indulatosan, a másik megijedve, Balogné még hozzá is tette:

— Hiszen tudom, hogy nem komolyan beszélés és Nyári ur is jól tudja. . . .

— Nyári ur éppen olyan tisztában lehet kedves nagybátyjával, mint akár én. Egyébként ha illúzió lennének, én a világot sem akarom lerombolni. Béküljünk ki, Béla!

Béla kibékült. Voltaképpen olyan boldognak érezte magát, hogy nem tudott haragudni senkire.

Estére eljöttek a Nándor barátai és Bélát még egyszer elfogta az illúzió boldog káprázata. Mig a fiuk a világot akarták immár végképpen megrendszabályozni, Béla mosolygott és a leányt nézte. Arra gondolt, hogy milyen boldog ő, hogy

ilyen kedves, bájos teremtésért küzdhet. Igen, az övé lesz, biztosan az övé és milyen boldogok lesznek! . . . Mámorba ringatta szívet és csak azt nem értette, miért gondol olyan sejtelmes boldogsággal a holnap napra, melyben Németh ur az ő nagyuri otthonába bevezeti. Nem volt rossz fiú és szíve mélyéig meghatotta az Emma gyermekes kérése:

— Fog reám gondolni ott is, Béla?

— Mindig! . . . Mindig! . . .

VI.

Vajjon az a szivdobogásig fokozódott izgatottság, mely Bélát elfogta, midőn Németh urral a hosszú, nagyköruton végig ment, az ugynevezett elősejtelelem volt-e? Nem tudom. De mindnyájau emlékezhetünk egy pár pillanatra életünkben, mikor mintha a jövőt fedő fátyolt valaki levette volna szemünk elől, világosan és biztosan látjuk a bekövetkezendőket. Egy perc az egész, mintha álomból ébrednénk föl, megborzongunk és nevetünk saját balgaságunkon. Béla csak ment főnöke mellett szerényen, közben bolondos gyermekese kísértette: mikor a mostohától elüldözött két árva borsószemeket hullatott az erdőben, hogy visszataláljanak apjuk kunyhójába.

Egy hatalmas palota előtt álltak meg és szőnyeges, virágos lépcsőházban haladtak föl. Béla boldog volt, hogy nincs egyedül, Németh ur után tett mindent, mint az álomlátó. Csak éppen az előszoba küszöbén nem akart előrelépni, mig a bankigazgató türelmet veszve rákiáltott:

— Az Istenért, menjen hát előre, hiszen itt tudommal én vagyok a házigazda!

(Folyt. köv.)

Sikerül megtennünk, úgy utját vágjuk a külföldre való özönlésnek, mert akik itten boldogultak, majd hitét viszik haza, hogy idehaza is lehet munkát találni s abból meg is élni, nem szükséges azért idegen országba menni s amellet, hogy hazájukat megismerik, a hazaszeretet s az ösztartozandóság érzete jobban kifejlődik bennük.

Egyik módja volna ennek s kitünő alkalmul szolgál a kertészkedés, olyan formán, amint azt bolgárok folytatják. Ezzel a foglalkozással a vidéki szülőföldjéről nem kell kitelepíteni s így keleti vármegyék magyarságának számát nem pasztja, s aztán lesz megtakarított pénze s ezzel szerzi vissza az ősi földet, vagy akadályozza meg, hogy idegen kézre ne jusson, tehát mindenéppen csak a haza javát mozdítja elő.

Nevezetesen hazánk városainak piacait a bolgár kertészek uralják, akik hazájukból bizonyára azért kelnek vándoruttra mihozzánk, mert zöldségtermelésük révén jókora összeg pénzt szerzednek maguknak, a mit ősszel hazájukba visznek. De ha ezt a munkateret a székelyek számára elfoglaljuk, akkor a székelyeken is segíthetünk s pénz is idehaza marad.

Erre tanfolyam nyitásával kellene alkalmat adni s pedig elsősorban a népesebb székely vidéken, nagyobb városok, fürdők közelében lévő községekben s pedig azért, hogy ott ha a nép eltanulja gyakorolja is, s biztosítva legyen arról, hogy fáradsága nem hiábavaló s ha a tanfolyamok be is végződnek, ezek a községek legyenek a zöldségtermelés fészkei s ahol a népszerűtven a kertészkedést, szükségét érezze eme munka felkarolásának.

Ezekben a községekben egyöntetű s minél sikeresebb tanítás s szakképzett kertész vezetése biztosítsa az eredményt. Szükséges az is, hogy a jelentkezők minél nagyobb számmal vétessenek fel a tanfolyamra, egyrészt, hogy mielőbb biztos keresethez jussanak, másrészt, hogy az ország minden részében mielőbb ott legyenek a képzett székely kertészek. Szükséges az is, hogy a tanfolyam hallgatói mindennel ellátassanak a tanfolyam tartama alatt, sőt a szorgalmasabbak utalomdíjban részesüljenek. Hogy pedig kiképzésük minden tekintetben alapos és biztos legyen, szükséges, hogy ősszel kezdődjék s 15—16 hónap múlva tavasz elején vagy a tél vége felé végezzék be. Az első télen megtanulná mindazt, ami a jövő foglalkozásukhoz szükséges, azonkívül meg is kedvelnék a kertészkedést s alig várják a tavaszt, hogy az elméletben ismert kertészkedést gyakorlatban is megpróbálják, egész nyáron aztán munkát adna a kertészkedés s ekkor jól beleyagorolnák magukat a gyakorlati fogásokba s termelvényeiket bolgárosan kocsival vordanák a városokba s így megtanulnák, illetve megszoknák a piaci árulást. A következő télen pedig ismereteiket rendeznék s amellet a két élen megtanulnák a kertészkedéshez szükséges elemi ismereteket. Tudását és értelmét gyarapítaná a hallgató földrajz tanulásával térképről, már amennyi neki szükséges, azaz a térképolvasás, hogy a térkép után bárhol is tudjon tájékozódni. Továbbá gyakorolná magát a számvevésben. Sőt lenne ideje valami háziipar tanulására is. Hazafiságára hatnának az olvasmányát véző történeti könyvek.

Elméleti, de különösen gyakorlati tudásuk biztosítása után a tanfolyam bevégeztével kisebb csoportokban megszállanak előbb a nagyobb s így több s biztosabb jövedelmet biztosító városok környékét. És pedig erre azért lenne szükség, hogy munkájuk minél sikeresebben végződhesse s az otthon maradtakat megnyerjék eme foglalkozásnak, csak így tudjuk aztán mielőbb elárastani a nagyobb piacokat az egész országban székely kertészekkel.

Vevőközönségük pedig biztosítva van, amennyiben a hazafias magyar közönség, aki tettel óhajta bizonyítani hazafiságát, bizonyára megragadná az alkalmat, hogy éreztesse rokonszenvét székely vérei iránt. S hogy vevőjüket meg is tudnák tartani, hiszem, mert a székely nép egy része századokon át kereskedésből élve, ki van fejlődve közöttük a szükséges üzleti szellem.

Természetes az is, hogy az első kertészek munkájának sikerét biztosítani kell, nehogy megakadjon. E végből az első települőknek adjon az állam kamat nélküli kölcsönt a szükséges bérletre, felszerelésre, de különösen kocsi s ló beszerzésére, tekintve azt, hogy nagy részük szegény napszámból élő ember, kinek tőkepénze nincs. Az egész összeg sok nem lesz, s hogy megtérül. Arra maga a székely becsület is elég

biztosíték, s ha a bolgár, aki nyelvünket sem érti, tud magának pénzt megtakarítani, mennyivel inkább a dologbíró, szorgalmas, értelmes, ki is képzett s a mellett kevésigényű székely. Ezzel fejlődünk oda, hogy ne mindenféle világfi bitangja legyen ami szép hazánk, de boldoguljon rajta a magyar is.

Természetes, hogy ilyen tanfolyamot csak maga az állam nyithat meg s tarthat fenn, de bizzunk a magyar kormányban s különösen Darány Ignác földmívelésügyi miniszter urban, aki napról-napra tanujelét adja annak, hogy egyetlen vágya a nép boldogítása, itt a székelyföldön van alkalom rá, de az országnak erkölcsi kötelessége is segíteni a székelyeken. Annnyival inkább, mert azon politika döntötte őket romlásba, hogy messze van a fővárostól, s hozzájuk még a jóakarát sem ért el, de most már, amidőn kezdjük belátni, hogy nekünk a székelyekre szükségünk van, pótoljuk az elődök mulasztását s egy jó fősavuti vonal építésével hozzuk közelebb az ország fővárosához a székelyföldet. Mert ha a haza cserben hagyja legjobb fiait, kitől várjunk akkor segítséget.

Az ilyen kertészkedés a nép természetével megegyező, amennyiben szintén mezőgazdasági foglalkozás. Télen át azután a háziipar foglalja el s nyújt keresetet s biztos lesz ez is, mert az ő közvetítésükkel a székely megismeri a hazát, a hazai viszonyokat a háziipari termékeit is elhozza a haza belső vidékeire, sőt az alföldön annyira kapós gyümölcs pl. dió, alma, mely a székelyföldön már most is nagy mennyiségben van, szintén sok családnak biztosítaná megélhetését, ha pl. valamely vidék megbízottja valamely központi nagyobb városba letelepedne s onnan a neki vasuton küldött háziipari cikkeket s gyümölcsöt kocsival a közeli vidék heti s országos vásáraitra vinné elárastítás végett. De piactalan nópokon is lehetne keresete, ha a községek utcáin sőt a tanyasarak közt árulná a gyümölcsöt.

S ha a székely idehaza is fog boldogulni, akkor nem meg más országba szerencsét próbálni s látni fogja azt is, hogy a hazának ő sem mostoha gyermeke. S viszonyainkat jobban megismerve rokonérzésünk jobban összetart bennünket a mire a magyarnak nagy szüksége van, mert mindig az összetartozás érzetének hiánya okozta romlását. Mozdítsuk elő tehát a szegény székely nép boldogulását.

Kürtös.

Az anyanyelv.

A statisztikának van egy rovata, amelynek címe: Anyanyelv. Ezzel akarják megtudni azt, hogy minő nyelven tud beszélni valaki legjobban, vagy legalább is ez volt a célja e szó statisztikai felhasználásának.

Azonban eme szó értelme a köztudatban elváltozott, s ma a nemzetiség más szóval való kifejezője, vagyis mind az kérdezik, mi az anyanyelve, akár azt kérdeznék minő nemzetiségűnek vallja magát, s ugyanilyen értelemben várják és adják is rá a feleletet. S valahányszor csak előkerül ez a kérdés, — pedig hivatalos dolgokban gyakran megtörténik, — mindannyiszor felülül a kérdészetnél az, hogy ő, mert nem tudja a hazája nyelvét, vagy csak legjobban nem tudja, nem is magyar. Ha pedig nem magyar, akkor rá nézve a magyar nyelv idegen, hiszen maga a hivatalos állam kérdése is úgy tünteti fel előtte, illetve eme hitében erősíti meg, ezért aztán ellenszenvel is viseltetik iránta.

Idegen nyelvet vallván magáénak, a magyar beszédet nem igyekszik megtanulni, ami nem is csoda, mert hiszen jól tudja, hogy mindig a főbbet, értékesebbet kérdezik előbb, csak azután a melléket. Ez a kérdés pedig az anyanyelvet teszi főbbnek, a magyart pedig a többivel együtt mellékesnek tartja. Ugyan mivel érdemelte meg, hogy ennyire mellőzik s a többi idegen nyelvel helyezik egy sorba, pedig ha őseink ezer éven át megőrizték számunkra a magyar nyelvet, kár a saját hazájában ennyire lealáznia.

Aztán meg a statisztikát az egyén felhasználásával ugyan, de mindig a haza szempontjából kell egybeállítani, mert hát a haza minden előtt, azért a kérdésnél a hazai, a magyar nyelvre kell helyezni a fősúlyt. Ez természetes is, mert magyar hazánk minden lakója magyar polgár s mert Magyarország hivatalos s jogos nyelve a magyar. Ami tehát nem magyar, az idegen. Mivel azonban több nyelvet beszélni hasznos, megtanulhat bárki idegen nyelveket is s különösen mivel nálunk az ilyen szorgalmat maga az államkormány is jutalmazza azzal, hogy haladását jobban biztosítja, ezért észszerű is, de azért elsősorban — a haza szempontjából — mégis azt kell tudni az egyénről, érti-e, beszéli-e a hazai nyelvet? S ezután kérdezze meg a statisztikus, hogy minő más

idegen nyelven tud beszélni s végül minő nyelven tud legjobban beszélni? Igaz, hogy így az egy kérdést széttagolják, de világosabb s félre nem érthető s ami főbb, senkire sem lesz sérelmes, s a magyar nyelvet jogaliba visszahelyezi, mert úgy tünteti föl, mint minden magyar polgár sajátját, tehát mindenképpen célszerűbb.

Igy aztán a kérdésből is ki fogja érezni, hogy a magyar nyelv nem mostoha gyermek saját hazájában, hanem az uralkodó jog és törvény szerint is, s a többi természetesen, bár tetszés szerint használható, — de idegen. Ez is egy okkal több lesz arra, hogy a magyar nyelvet elsajátítsa, mert hiszen a hazája nyelve s az ővé is s az embernek természetében van, hogy ne hagyja a magáét, de inkább védje, s amilyen szívósan kitart most az anyanyelve mellett, mert ezt ismertetik el vele sajátjának, éppen úgy fogja majd a hazája nyelvét védeni, ha bele rögződik, nevelődik, hogy az az ő sajátja s a többi beszéd hazánkban, akár gyakran, akár ritkán használják természet szerint sem lehet más, mint idegen. Az idegen beszédéről csak könnyebben leszokik aztán, mert az idegen sohasem védi olyan tulságosan az ember.

Rövid cikkemben rá akartam mutatni, hogy a statisztika eme kérdése maga is egy, éppen nem megvetendő erejű gátat emel a magyar nemzeti állam kialakulása elé, amiért is célszerű lenne ezt, a fentebb kifejtett alapon, olyan kérdésekkel helyettesíteni, amelyek a magyar nyelv elsőségét fejeznék ki. Pl. tud-e hazája nyelvén — magyarul — beszélni?

Minő más — idegen nyelven tud beszélni?

Minő nyelven tud legjobban beszélni?

Természetesen az utóbbira azon nyelvet vallja be, amelyiket családi nyelvül használja. Azonban ezen kérdésből nem érti meg, hogy éppen ez iránt is érdeklődünk, s azt látja, hogy annak semmi fontosságát nem tulajdonítunk s ekkor majd ő előtte sem lesz olyan becses.

Azzal az óhajttal zárom soraimat, hogy vajha azok, akiknek módjukban áll, a haza érdekében változtatnák meg a tárgyalt statisztikai rovat kérdését.

Magyar gyerekek Bukarestben

(Iparosgyerekek)

Az „iparosgyerekek“ nevezete alatt nem az oly gyerekeket értem, kik valamely mesterséget tanulnak, hanem a magyar iparosok, kereskedők, vendéglősök gyermekeit, vagyis a nem cselédgyerekeket, Bukarestben. Valamint az egyes családok nagyon különböznek egymástól vagyoni állás és erkölcsiség tekintetében: egy a gyerekek is. Egy közös vonása azonban, minden itt született gyermeknek van s ez az *oláhul beszéls*. Sem szép szó, sem erőszak meg nem gátolja ebben a nagy embert sem. Ha egy-egy gyermek felnőttebb korában kerül az itt születettek közé, úgy kiválik közülök, mint bozótból az odadobott virág. Ámbár ritkaság-számba menőleg, de vannak egyes családok, hol különös gondnal tanítják a szülőik gyermekeiknek a szép magyar nyelvet. Az ilyeneket is megismerjük hét éves korában. Olyanok aztán nagyon sokan vannak, kiknek szülei egészen eloláhosodván, csak a nevéből böngészni ki az ember valahogy a magyar voltát. (Chiatlohs-Csatlós, Naghi-Nagy, Chishi-Kis, stb.) A magyarság ápolása érdekében az egyetlen kálvinista iskola tesz valamit. Sokat tenne, mert tudná, mit kell, de tesz, amit lehet. — Az első osztályos tanulókkal ugyancsak meggyűl a baja az emberek. Sokan egyáltalán nem, sokan rémítő rosszul beszélnek magyarul. Beszéde fele román, fele magyar. Így hallja, így tanulja meg otthon szüleitől, nem is csoda tehát.

Mert sok, de sok bukaresti magyar így beszélget ékesen: A kokán (szeglet) bement a prévelióba (bolt); a negusztortól (kereskedő) sok márfát (árucikk) vásárolt, még szmatyinat (füge) és portokálét (narancs) is. A végén úgy összezapacsálták (zavarták) a szokotálást, (számadást), hogy alig-alig tudtak kiszkapálni (bontakozni).

A gyerekek is ehez hasonlóan tudnak magyarul. Csodálatos a magyar nyelvérzék. Az akkor „be“-jött székely, vagy csángó oly tisztán ejti ki a hallott szavakat, hogy bármely nyelvésznek is becsületére válna. S rövid időn meg is tanul tökéletesen. De a román azért mégis *bangyá*-nak gunyolja a magyart. Amelyik magyar (fiú, vagy lány) tanuló román iskolába jár (s ilyen sok van) ott is, a *tanító*tól is hallja e gunynevet.

Amíg elvégzi az (elemi) iskoláját, tökéletesen megtanul a gyerek magyarul. Azontul, az Isten viselje gondját. Akinek tehetsége van s érdekesnek látja, taníttatja fiát. De ez elenyésző csekély kivétel abból a nagy számból, mely ez időtől kezdve soha könyvet se fog kezébe. Ujában az E. K. E. mutatott követésre méltó példát mint lehet e veszedelemből kirántani a jobb

sorsra érdemes fiukat. Évente két szegény, de jó tanulót tanított a kecskeméti ref. gimnáziumban.

Az iskolából kikerülve, a fiuk mesterségre, a lányok rendszeresen „varrásba” kerülnek. Itt is, ott is bő alkalma van az erkölcs-elenség korai megtanulására. Ipariskola, magyar fiuk részére, nincs; könnyen elképzelhető az újdonsült iparos értelmisége. Jó munkás lehet, mással nincs mivel licekedhetnie. A lányok sorsa még százalomra-nélőbb. Itt is természetes legnagyobb baj az iskolázatlanság hiánya. Ezért lesz a bukaresti magyar nőből félénk, zárkózott, kevés beszédű, magát feltalálni alig-alig tudó családanya, a fiúból izgatos, nyers, erőszakos férfi s hozzá legtöbbje zocialista is.

A romániai viszonyok iránt érdeklődő szives olvasó koránt se gondolja, hogy mindezeket én az itteni magyarság mulasztási hibájául tüntetem fel, vagy tán lenézni, megrónám érte. Ez nagyon helytelen lenne bárkitől is, mert itt a hibát nem az emberekben, de a viszonyokban kell keresni. Ezt pedig csak tudni lehet, de jóvátenni nem. Hogy pedig a bukaresti magyarság gyermekeinek erkölcsi értékét ismertetem, azért tettem, hogy a magyarság helyzetével foglalkozó ember tudja, lássa, mennyivel nagyobb az érdem s kisebb a fogyatkozás, a hiba az olyanokban, kik azt a haza határain túl, idegenben sajátították el.

Kertész József.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Tulbecslés.

Melyik az a rovat, amelyet lázas mohósággal keres az újságban a zsúroló asszony, az ábrándos bakfi, a fiú-tól urfi? A „Szinház” rovat. Itt tudja meg, hogy Küry Klára hajlandó újabb 5000 forintos évi pótlék mellett a San-Toy kupléit elénekelni; hogy Fedák Sári táncát látni a Mohamed hetedik paradicsomába való élvezet; hogy a kitűnő Hegedűs ismét ingujjában fog mutogatni a klasszikus Feydeau egy bohózatában, (Párisban ötszáz telt házat csinált); hogy az operában X. Lucia, a milánói opera csillaga fogja ragyogó koloratúráját hallatni és végül, hogy X. művész ur tegnap egy forint ötvenhárom krajcárral a zsebében ment haza, pedig el-seje volt, a többi ott hagyta a „Nemzeti Színház” társalgójában.

Arról is értesít a rovat, hogy a Nemzeti Színház német drámát, a Dalszínház olasz operát, a Vigaszínház francia bohózatot, a Népszínház bécsi, a Magyar Színház pedig angol operettet ad elő. Sőt azt is megmondja, hogy Márkus Emília asszony hol rendeli a kalapját, Kápolnai kis-asszony a csipkés szoknyáját.

Intendáns-kérdésekről csak úgy íródnak a vezércikkek és inkább pusztuljon el hat vármegye, de a prime-tenor-nak legyen meg az 6 huszezer pengője évenként, (és egy hónapi szabadság a téli szezonban). Amde keserves panasza is hangzik fel sokszor, hogy miért is nincs — magyar dráma?

Lám az angolnak meg van a Shakespeare, a franciának Molière, a németnek most él Hauptmannja, Sudermannja, a spanyolok büszkesége Echegaray, a norvégoké Ibsen és Björnson, csak a magyaroknak nincs senkije. És ekkor több mint bizonyos, hogy az igen t. kritikus vagy cikkíró zsebében már ott van a „magyar” Hamlet, — nem „Osztrigás Mici”, a második felvonásban azzal a pompás jelenettel, mikor az egész szálló hálóköntőben összefut, Hegedűs Gyulának meg majd mindig prósszen-teni kell, épp úgy, mint legutóbb abban a Bisson-da-rabban.

De ha abban a rovatban, melynek felirata és címe „Szinház és Művészet” keressük néha egy-egy ismertést valami magyar regényről, verses vagy novellás kötetéről, komoly tudományos munkáról, akkor belépszünk, amíg valamire lelünk.

Az egész rovat csupa színház. Ez érdeklő a közönséget, ez izgatja az újságírókat is. Mit neki a másik irodalom, a nem színházi költészet?

Pedig e sorok írójának az a szerény véleménye, hogy ez az egész „Sok hübő semmiért” nagyon felesleges egy valami, mert magyar drámai irodalom (tisztelt a kivétel-nek) nem volt, nincs és talán nem is lesz soha, de soha sem.

Értsük meg jól: magyar drámai irodalom! Volt egy-két nagynevű, sőt halhatatlan drámaírónk, egy-két jó szin-padi mű, de drámai irodalmunk, egységes és fejlődő, az nem volt.

Hiába, nem vagyunk szin-padi nemzet.

És ez nem baj! Csak az a baj, hogy erőnek-erejével azzá akarunk lenni. Mennyi ambíció, fáradság és szép írói tehetség vész így kárba, ami más téren: elbeszélés-ben, lírában talán nagyot, maradandót alkotott volna.

Hisz más, nagy fejlett irodalmu népeknek sincs dráma-irodalmuk és nem esnek azért kétségbe. Az orosz irodalom például, mely oly lírikusokat mutat fel, mint Puskin, Lermontoff, elbeszélőket, mint Turgenyev, Gogol, Dosz-tojevsky, Potapenko, Tolsztoj, Csehov, Korolenko és Gorkij; a lengyel, amely Miczkiewicz Ádámmal, a nagy szonettköltővel, és újabban Sienkevicszel, a „Quo vadis” halhatatlan szerzőjével dicsekedhetik; a velünk rokon finn nép, amelynek ott a Kalevalája, legutóbb egy geniális regényírója, Juani Aho, — hol e nemzeteknek a drámai irodalmuk? Nincs, nem is volt, nem is lesz, de nem is akarnak, nem kívánkoznak utána.

És biz' Isten okosabban tesznek, mint a Petőfi, Arany, Vörösmarty, Tompa, Jósika, Jókai, Eötvös, Kemény Zsigmond népe, amely csekélybe veszi a nem szin-padi szép-irodalmat és egyebet sem tesz, mint a francia házasság-törési drámákat és bohózatokat, meg angol operetteket utánozza, hozzá (mondjuk meg őszintén) silányul és rosszul. (Hál' Istennek!)

Nem vagyunk szin-padi ügyeskedők, de van erős tehetségünk a naiv költészetre. Pompás lírai talentumunk, úgy versben, mint prózában és az egyszerű, nagystílű regényhez (de nem a modern desadenshez) is értünk valamelyest.

Miért foglalkozunk hát oly sokat a szin-paddal? Olyanok vagyunk, mint az egészséges paripa, amely pompá-san száguld végig a réteken, de a cifra, kis talyicskát nem bírja maga mögött húzni, azt összetöri nagy ere-jének miatta.

De minek is az neki? Fogjanak elébe vézna gebét vagy kis ponyvát.

L. K. L.

* **Nagyvárad színház.** Nagyvárad város közgyűlése újabb három évre bérbeadta a Szigligeti-színházat Somogyi Károlynak.

* **Fedák Sári a „Lili”-ben.** A könnyűvérű operette legpajkosabb stáarja tegnap este a bájos Lili cimszerepében jelent meg s ez újabb vállalkozását is nagy érdeklődéssel kísérte a közönség. Lehet vitatkozni azon, hogy az efajta zsáner nem Fedák temperamentumához való, de eltagad-hatatlan tény, hogy ez a csodálatos tehetségű lány nem csak mesterileg táncol, hanem megjárta szerepét apróra, alapos tudással, kristályos művészettel. A tegnap esti közönség sem fogott ki a lelkesedésemből, tapsolt, ujjongva éljenzett, hívta ötször, hatszor lámpák elé az ünnepeit primadonnát, aki sikkes hajlongással, s édes mosolygással köszönte az ovációt. Elementáris hatásának titka úde, csapongó fiatalága, gyönyörű, márványba való faragás-hoz illő termete, szilaj, magát fekezni alig tudó kedve, melylyel mindenkit meghódít, elvarázsol, elbűvöl, s a hány szin-padon megfordul, mindenütt rabul ejti a közön-ség szívét.

* **Színházak műsora.** 1902. július 12-én. *Fővárosi nyári színház.* A madarász. (Kezdeté 7 órakor.) — *Városliget: színház.* A lengyel zsidó. (Kezdeté fél 8 órakor.)

Mindenféle.

A kis fatemplom . . .

A kis fatemplom ott állt
Nem régen csendesen.
Eltűnt. Nem látszik többé
Ma már a helye sem.

Pedig szentelt emlékül
Alinia kellene
Mind az idők végéig.
Nemes tetek jele!

Becsületes jó papja,
— Ursz János a neve,
Áldott legyen emléke!
Szép dolgot művele.

Amíg körül gyűlölség
Vad lánggal tombola,
Ő igaz szeretetnek
Buzgó apostola.

Mig társai ajkáról
Fakad kacaj, szitok,
Szent éneket dalolva,
Az Úrhoz felzokog.

S akit a fejsze, lándzsa,
Vasvilla elkerült,
Hullák közül kiküszva,
Hozzája menekült.

Megvédte élte árán,
Testvérül fogadá.
Sebeit békőttözte,
Hiven ápolgatá.

Ami telik, eléjük
Élt, italt rakat,
Aranyos, drága szívvel
A zsupfedél alatt.

És biztos helyre vitte . . .
Imígyen mente meg
Irtózatot haláltól
Másfélszáz életet.

Ragyog undok fertőben,
Mint fehér lilium . . .
Az ő áldott emléket
Hadd zengje bús dalom!

Versényi György.

Edvárd király balesetei. A minden királyok fölött álló végzet nem először ijeszt most rá az angol nemzetre Edvárd király bajával. Londoni lapok egész listáját közlik a baleseteknek, bajoknak, amelyek Edvárd királyt érték és amelyeket szerencsésen túlélt. 1871. december hónapjában tifuszban feküdt Edvárd, akkor még velszi herceg, állapota olyan kritikus volt, hogy már halála híre is kelt és a nép valósággal ujjongott, mikor végre, hosszú vívódás után, a beteg erős szervezete a bajt legyőzte és a herceg három hónapi fekvés után ágyából fölkelhetett. — Még tizennégy esztendő gyermek volt a király, mikor egy vadászaton majdnem szerencsétlenül járt. Egy madár repült el alacsonyán éppen a gyermek feje fölött. Canning lord rálőtt a madárra. Szerencsére egy kísérő, aki éppen Edvárd mellett állott a kritikus pillanatban, hirtelen ráugrott és földhöz vágta. Egy csomó sörét az ő arcába furódott, de a trónörökösnek, hála a rajta esett felségsértésnek, semmi baja se történt. Persze nem történt baja annak a bátor urnak sem, aki földhöz vágta. Ellenben Canning lord, mikor megtudta mi történt, elájult ijedtében. — Két esztendővel később hegymászás alkalmával érte a herceget baleset. Az öcsésével, Alfréd herceggel volt kiránduláson: egyszerre megcsuszott és körülbelül száz métert gurult lefelé a lejtőn. Szerencsére — puhára esett és így egy pár kék folttal menekült. Ha pár lépéssel odább történik a baleset, a herceg a szakadék mélyébe zuhan és biztosan halál fia. — 1861-ben Heidelbergában volt Edvárd herceg, hogy a menyasszonyával találkozzék. Akkor történt, hogy a teremben, amelyben a vőlegény volt, leszakadt a több mázsa súlyú csillár és szilánkokra törte a székét, amelyről a herceg csak egy perccel előbb kelt föl. — Egyszer a lóról is leesett Edvárd, nagyobb baja nem történt, de néhány napig mégis fekdünie kellett utána. 1838. július hónapjában, mikor Rothschild Ferdinánd báró vendége volt, ennek a palotájában a lépcsőn megcsuszott és megsérült a térde kalácsán. — De nemcsak szárazföldön érte már baleset a királyt. Csak tavaly történt, hogy a Schamrock II. árbocra letört és végigzuhant a hajó fődélzetén, a fődélzetet tartózkodó királyt csak az Isten óvta, hogy őt se nem ütötte. 1874-ben a velszi herceg Batthyány gróf jaktjának volt a vendége, mikor ez a jakt összeütközött Rutland hercegnek Shark nevű jaktjával. Az élete akkor is veszedelemben forgott. — Mikor Palesztinában járt a velszi herceg, megfürdött a Holt-tengerben. A vízben azonban görcsöt kapott és ott vész, ha ki nem mentik. — A liszta, amint látható, elég gazdag és az angolok bizakodnak, hogy aki annyi bajt balesetet szerencsésen kiállt, Isten segédelmével kilábal a bajából most is.

A Benjamin Constant nadrágja. Sok koronás fő vonásait örökölte meg Benjamin Constant, a nagy francia festő esetje. Lefestette Viktoria angol királynőt, XIII. Leo pápát és még egész sor fejedelmi személyt, a többek között a marokkói szultánt is. Aumale herceg is megfestette az arcvonását a művészszel és miközben modellt ült neki, nagyon meg is barátkozott vele, úgy hogy később is majdnem napokint meglátogatta a festőt. A herceg egyszerű ember volt, gyalog járt rendszeren; nem esoda, ha a Benjamin Constant házmastera nem is sejtette, milyen nagy ur legyen a szorgalmas látogató, aki mindig olyan szépen, udvariasan, előre köszön neki. Így esett meg, hogy egy szép napon meg is szólította a barátságos öreg urat:

— Megálljon csak kérem, ön ugy-e fölmege a műte-rambe: nem tenne meg nekem egy kis szívességet?

— Mért ne, ha tehetem; felelte a herceg.

— Nem nagy dolog az egész. A szabó éppen most hozott haza egy nadrágot Constant urnak, itt hagyta nálam. Ha lenne oly szives és fölvenné neki, megkímélné engem attól, hogy föl kelljen másznom. Megteszi?

— A legnagyobb örömmel — válaszolta a herceg és a karjára vette a nadrágot. Így állított be a festőhöz, aki mikor meglátta, összecsapta a két kezét:

— Mit hoz fenség?

— Az ön nadrágját. A házmaster meglisztelt vele, hogy rám bízta.

— Ézer bocsánat fenség, majd . . .

— Nono, vágott a művész szavába a herceg, remélem, nem akarja összeszidni a jó embert, amiért megbízott bennem!

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető havi részlet-fizetés mellett
Báró Eötvös József összes műveinek diszkiadása
 20 kötetben, díszes vászonkötésben. Ára 104 korona.

E kiadás báró Eötvös Józsefnek minden, úgy könyvalakban megjelent, valamint az időszakos sajtóban elszórva közzétett szépirodalmi és politikai munkáit fogja tartalmazni az első kiadások nyomán.
 A gyűjtemény ötkötetes sorozatokban jelenik meg félévi időközökben. Az első sorozat 1901. őszén jelent meg.

Az első sorozat tartalma:

A Karthausi. 1 kötet.

A falu jegyzője. 2 kötet.

Magyarország 1514-ben. 2 kötet.

Ezen kiadás tartalmazni fogja báró Eötvös József életének és működésének essayszerű ösmertetését, melyre a Magyar Tudományos Akadémia útján 2000 koronás pályadíj tüzetelt ki.

Legközelebb megjelenik a második ötkötetes sorozat.

Báró Eötvös József munkái sohasem avulnak el és mindig modernnek maradnak, az ő költészetének melege, az ő bölcsessége és az ő nagy gondolatvilága mindig oly forrás lesz, melyből az utódok vigaszt, erőt és lelki gyönyörűséget merítenek.

Csekély 4 koronás

havi részletfizetés mellett e rendelőlappal rendelhető meg e diszkiadás. Tessék a rendelőlapot levágni és kitöltve a „MAGYARSÁG” kiadóhivatalában **BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 28.** küldeni.

Rendelő-lap.

A Magyarországi kiadóhivatala útján megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól Budapest, VIII. kerület, Üllői-ut 18. sz.

báró Eötvös József összes művei diszkiadását 20 kötetben, vászonkötésben, 104 koronáért.

Kötelezem magam az első szállítástól kezdve havonként 4 koronát a Társaság pénztáránál Budapesten mindaddig befizetni, míg a mű teljes vételére kiegyenlítve nincsen. A részletek be nem tartása esetén a teljes vételár esedékes. Az elmaradó részleteket a társaság költségen postai megbízással beszédheti, a folytatolagos sorozatok a hátralék pótlásáig visszatartatnak. Az első részlet az első szállításkor utánvéttetik.

Lakhely és kelet:
 Név és állás:

A magyar kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége.

18012. szám.
 II. 902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A palánkai hajóállomás mellett levő ügynökségi épületet továbbá árnyékszékét és rakodót eladni óhajtanak azok megvételére ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

A pályázati feltételek az auliert üzletvezetőségi pályafentartási és építési osztályának (Külső-kerepesi-ut-i házcsoport) hivatalos helyiségében, nemkülönbön szabadkai osztálymérnökségdeknel és a palánkai állomási főnökségnel díjtalanul megszereshetők. Írásbeli megkeresésre a pályázati feltételek postá útján is megküldetnek.

Jogérvényes és köllőleg bélyegzett zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1902. évi július hó 18-án déli 12 óráig az üzletvezetőség általános osztályában (titkárság) nyújtandók be eme felirattal. Ajánlat a palánkai hajóállomás mellett levő építmények megvételére.

Bánatpénz fejében legkésőbb 1902. évi július hó 15-ig déli 12 óráig az ajánlati összeg 5 százaléka készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunkban (Külső-kerepesi-ut-i házcsoport) fizetendő.

Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdék legutóbbi — 14 napnál nem régiebb — utolsó árfolyama szerint, de névértékét meg nem haladó értékben fogadtatnak el.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzzel nem tehetők el.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel. A bánatpénz lefizetéséről szóló létejtjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak fentartjuk.

Budapest, 1902. június 17-én.
A budapest-jobbparti üzletvezetőség.

Magyar kir. államvasutak.

74935. számhoz.
 902.

A mérsékeltáru menettértjegyek kiadása Turinba a nemzetközi iparművészeti kiállítás alkalmából.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vet értesítés szerint a Turinban f. é. május hó 10-től november hó 15-ig rendezett nemzetközi iparművészeti kiállítás alkalmából ezen kiállítás meglátogatására a magyar iparművészeti társulat tagjai részére a kiállítás tartama alatt havonként egyszer és pedig július hó 30-án, augusztus hó 13-án, szeptember hó 3-án és október hó 1-én Budapestről—Fiume—Veleceze Milanon át Turinban mérsékelt áru menettértjegyek adatkak ki.

A menettértjegyek Turinban 3 napi teljes ellátásra a kiállítás háromszori megtekintésére és e városban tartózkodás idejére kalauz igénybe vételére jogoslatnak.

Ezen jegyek olaszországban 15 napig Magyarországon pedig Velenczég és onnan vissza 30 napig érvényesek.

Budapestről az indulás említett napokon akár reggel vagy délután induló gyorsvonattal, Fiuméből a következő nappali hajóval, Velenczéből pedig az aznapi esti vonattal történik, míg a visszatéréshez bármely tetszés szerinti vonat, illetve hajó választható a jegy érvényességi idején belül.

Az utazás jövetkor Olaszország területére Velenczén kívül még kétszer a magyar kir. államvasutakon azonban csupán Fiumében szakítható meg.

Ezen menettérti jegyek a magyar kir. államvasutak I. sz. városi menetjegyjirodájában (hálókocsi társaság Hungária szálló) és II. sz. városi menetjegyjirodájában (Cook iroda Vigadó-tér 1.) az I. osztályra 175.50, a II. osztályra pedig 140.90 korona áron nyolcz napi előzetes bejelentés után a tagsági jegy felmutatása mellett kaplatók.

Budapestben, 1902. évi június hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

GEDULDIGER HUGO
 első magyar rugyanta-bélyeggyár és véso-intézet
 Budapest, VI. ker., Váci-körut 17. szám.
 Minta-árjegyzékek ingyen.
 Visszontelárusítók kerestetnek.

Legjobb árban veszem forgalmi és régi bélyegeket minden mennyiségben veszek, cserélek, és eladok.
PRÜCKLER J. C.
 BUDAPEST,
 IV., Koronaheroeg-utca 3. szám.

Miután Schrank és Blau utóda Blau Salamon-féle csödtömsegét megvettem, az árukat aiant hihetetlen árakban adhatom:

Árucikk	Ár (frt kr.)	Árucikk	Ár (frt kr.)	Árucikk	Ár (frt kr.)
Kitűnő gallér, igen finom, drbjá	11	1 pár fildekos gompos keztyű	20	1 színes szélű remek vászon zsebkendő	13
1 pár finom színes kézelő 20 kr., fehér	18	1 pár félselyem	24	Czérna damaszt abrosz 6 szalvétával	125
Finom fehér sima ing	97	1 pár jó mosó női ezérnakeztyű	16	Selyem	295
redős	107	1 pár selyem félkeztyű	13	1 flotir törülköző	24
Kiváló jó minőség, sima	108	1 pár finom gyermek keztyű	11	1 lennamaszt törülköző	29
redős	128	Remek minőségű karton bluz	88	1 konyha-törülköző	15
Gyönyörű batiszt ingek	125	Angol czérna zeír bluz	135	1 vászon törülköző	19
Színes selyem mellü	128	Selyem glott bluz, elegáns	155	1 disztörülköző	48
Selyemszatin turista-ing	77	Divatos mosó vászon alsó szoknya	1	1 vég czérna-kanavász	365
Köper alsónadrág, darabja	42	Elegáns mosó pongyola	255	1 tiszta czérna	420
Francia szabásu himzett	63	Kész mosó női ruha, finom	235	1 vászon, kitűnő jó	390
Fegyházban kötött tartós férfi-harisnya	14	Női nyakkendők, remek szépek, potom áron.		1 jobb	480
nyers színü, duplakötésü	19	Női ing, tartós vászonból, csipkével	48	1 rumburgi, 50 rőfös	890
Félselyem, fekete vagy testszín	24	himzett betéttel	78	1 varrásnélküli lepedő-vászon	635
Divatosokos fildekos azelőtt 75 kr., most	33	Rumburgi vászonból, kézi himzéssel	85	1 himzett batiszt pongyola	287
Divatos elegáns férfi-szalmakalap	45	szivalakban szegélyezve	95	Színes selyem fátyol, remek szép, méterje	11
Bámulatos szép selyem nyakkendő	27	Kézzel himzett betéttel	130	Finom gyapjuszövet függönyök, párja	145
továbbá remek nyakkendők 33	39	Női harisnya minden színben	12	Szövet-aljak, darabja	185
Gyönyörű batiszt csokor	15	felegyházkötés, remek	24	Hímzések méterje	9
Fildekos nyári férfi-keztyű	21	félselyem, fekete és borszín	29	Szőnyegek, csipkefüggönyök, asztal- és ágyterítők, ágylők, futószőnyegek bámulatos olcsón.	
1 drb színes szélű vászon zsebkendő	13	Divatos fildekose	39		
1 drb széles vászonkötő	47	1 női batiszt zsebkendő	14		

Kálmán Adolf Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 64. szám. (Hársfa-utca sarok)

SPECIALSA

SÉRVKÖTŐKBEI

Keleti J. orthopédiai műintésete ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1900. évben császári és királyi szabadalmazott sérvkötőjét. Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által felülmul minden más gyártmányt.

Ára: Egyoldala 12 korona. Kétoldala 24 korona.

Gyáramban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó- és támgépek, műfűzők, fordennőttek részére és scioiosis-nál Hessing rendszer szerint. Műlábak és kezek, haskötők, köldök sérvkötők, görcsösharisznyák stb. stb.

Mustrált árjegyzékeket titoktartás mellett ingyen küld szét:

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kőtszergyára (alap. 1878.)

BUDAPEST,

IV. ker., Koronaherceg-u. 17/M.

Gyár: Központi városház.

Kértek a címre jól ügyelni.

12 koronás rendelésnél bérmentve. — Meg nem felelő készséggel kicserélek.

Szabadalom!

Találványomra az új formájú hegedűre a hivatalos eljárás lefolytatásával a magy. kir. szabadalmi hivatal szabadalmat adott, mely 1901. évi március 9-étől számított 15 évre érvényes. Találványom a hegedű-készítés technikájában új korszakot jelent, s oly sok praktikus előnyt nyújt, hogy az én új formájú hegedűm az eddigi hegedű-törőmákat teljesen kiszorítani van hivatva. Tizenöt új formájú hegedű már készen van, s bárki által megtekinthető. E szabadalom eladó. Közlelőbb velem személyesen, vagy képviselőmmel Miszkidenszky Gusztáv ural lehet megbeszélni. Zsombolya, (vasuti állomás Szeged és Temes között) 1902. április. 2.

Petri Antal
borbély és fodrász.

Mindenkinek ijesztője a szürke haj.

Számos szer lesz a szürke haj elpálástására hatástalanul alkalmazva. Sok kísérlet után végre sikerült **Huszár-féle Hajregenerator-ában** egy hatásos szert találni, melyvel megszüntethető a haj és szakáll a volt hajszín, barna, fekete vagy szőke visszanyerhető anélkül, hogy a fejbőr és fehérmennő bepiszkolódna. 1 kis üveg 2 kor., nagy üveg 4 kor. 50 fillér.

Kapható Budapesten: **Török József** gyógyszerésznél Király-utca 12. sz., **Dr. Egger Nádor-gyógytárában**, Váci-körút 17. sz.

Magyar kir. államvasutak.

84654. szám.

Pályázati hirdetemény.

Az alulírott igazgatóság a m. kir. államvasutak részére a jövő 1903. évben illetőleg 1905. év végéig a **festékek, vegyi-szerek és különféle anyagokból** felmerülő szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírt tárgyat képező egyes cikkeket, előlított jegyzék, mely egyszersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módzatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a m. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 47. sz.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított ivenként egy koronás m. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb **f. évi július hó 25-én déli 12 óráig** a m. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen küccimel látandó el:

„Ajánlat 84654/1902. számhoz.”

Az ajánlott árak egy évi értékének 5 százalékkal felérő bántéppénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb **f. évi július hó 24-én déli 12 óráig** a m. kir. államvasutak főpénztáránál letendő.

Bántéppénz nélküli vagy később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módzatok betartása mellett állítatnak ki, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1902. június hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az élesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapnak mindazok, akik érte írnak. Ez a legbámulatraméltóbb csodaorvosság, mely megmentett ezeket, akik fiatal kori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, akik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyengülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, ahol a megerősödés szükséges, csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket.

Óreg, fiatal egyaránt írhat a State Medical Institute-nak az alant jelzett címre, ahonnan a csomagot rögtön elküldik.

Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, akik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomagot megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Mindenki írhat érte bárhonnan magyarul, mire titoktartás mellett postafordultával egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni.

A levelet így kell címezni:
State Medical Institute, 75 Elekron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika.

A levelek mindig bérmentesítendőek.

Magy. kir. államvasutak.

73174. szám.
1902.

Pályázati hirdetemény.

Alulírott igazgatóság a m. kir. államvasutak műhe helyeiben 1903. évben, esetleg 1904. és 1905. években szükséges kenőpárnák és paszománczikkék szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyat képező anyagokat feltüntetl ajánlati úrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módzatokat tartalmazl ajánlati felhívás valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alulírott igazgatóság „Anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál” (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 46. ajtószám) díjtalanu kapható.

Az előirt módon kiállított, évenként egy koronás m. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok, a 60 filléret magy. kir. okmánybéllyel ellátott és aláirt ajánlati felhívással együtt lepecsételve legkésőbbben **folyó év augusztus hó 5-ének déli 12 órájáig** a fentemlített szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján oda küldendők. Az ajánlat borítéka e felirattal látandó el: **„Ajánlat 73174/1902. számához.”**

Bántéppénz gyanánt az ajánlandó cikkek értékének 5 százaléka legkésőbbben **folyó év augusztus hó 4-ének déli 12 órájáig** a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letendő.

Bántéppénz nélküli és később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem az előirt módon tételnek, vagy a melyek az aláirandó ajánlati felhívás nélküli nyujtatnak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1902. július hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Magyar kir. államvasutak.

63962. számhoz.
1902.

Pályázati hirdetemény.

Alulírott igazgatóság a m. kir. államvasutak menetjegy-nyomdájában, illetve műhelyeiben 1903. évben, esetleg 1904. és 1905. években szükséges festett, hasított birka bőrök, alátét bőrkarikák, bőr-portárcsák, valamint a Westinghouse-félek tömítéséhez való bőrtárcsák szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyat képező anyagokat feltüntetl ajánlati úrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező részletes módzatokat tartalmazl ajánlati felhívás valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alulírott igazgatóság „Anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál” (Budapest IV., Andrassy-ut 73. sz. II. emelet 46. ajtószám) díjtalanu kapható.

Az előirt módon kiállított, évenként egy koronás m. kir. okmánybéllyel ellátott és aláirt ajánlati felhívással együtt lepecsételve legkésőbbben **f. é. augusztus hó 12-ének déli 12 órájáig** a fentemlített szakosztálynál benyujtandók, vagy posta útján oda küldendők. Az ajánlat borítéka e felirattal látandó el: **„Ajánlat 63962/1902 számhoz.”**

Bántéppénz gyanánt az ajánlandó cikkek értékének 5 százaléka legkésőbbben **folyó év augusztus hó 11-ének déli 12 órájáig** a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban letendő.

Bántéppénz nélküli és később benyújtott ajánlatok, valamint az olyanok, melyek nem az előirt módon tételnek, vagy a melyek az aláirandó ajánlati felhívás nélkü nyujtatnak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1902. évi július hóban.

Magy. kir. államvasutak Igazgatósága

Fogak

2 ftrtól, valódi amerikai módszer, 10 évi jótállással. A gyökér eltávolítása fölösleges. Szájpadlás nélkül is. Vidékiek 24 óra alatt kielégítettnek.

== Részletfizetésre is. ==

KOVÁCS J. fogműterme

Budapest, Károly-körút 9., II. em. 8. szám.
(Gróf Hadik-palota.)

Található naponta reggel 9-től délután 5-ig

POLGÁR SÁNDOR

magy. kir. szabad. nyert orvosi m. és k. szerzés BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz. Ajánlja dusan fölszerelt raktárt saját gyártmányu orvosi, sebészeti és betegápolási tárgyakban.

Saját találmányu m. kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötő,

haskötő, görcsör elleni gummi-harisznya, orthopédia-készületek, műlábak, és kezek, összes kötszerek, irrigator-feeszkendők, mentőszekélyek, stb.

Valódi francia kőolajoságyak (szeszűtő) és női öszerekek F. Berguerand filz páriál gyárából. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Utánis ellen-réve 1890. sz. a. Több címre ügyelni tessék.

A magyar tanítók legkedveltebb lapja a

NEMZETI ISKOLA

politikai tanügyi lap. VIII. évfolyam.

Szerkeszti:

Benedek Elek és Földes Géza.

Még egyetlen egy újság sem szolgálta ilyen híven és igaz lelkesedéssel a tanítók erkölcsi és anyagi érdekét, mint a „Nemzeti Iskola”. S hogy a tanügyi kérdéseket egészen függetlenül tárgyalhassa, letette a politikai kaucciót is.

Jelészava: Öszinteség, bátorság, szókimondás. Különösen erős harcot folytat az állami tisztviselők mozgalmával egyidejűleg a tanítói fizetések megfelelő rendezéséért.

Előfizetés: egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

A miniszteri rendeletek értelmében az iskolák a főlvéleli díjak terhére az iskolai számadásokban is elszámolhatják az előfizetést. Ez újság minden iskolai könyvtárnak a díszé.

Mutalványszámot ingyen és bérmentve küld a

NEMZETI ISKOLA

kiadóhivatala,

Bpest, VII., Rottenbiller-u. 5/a.

Kávész és tea árak:

1 kiló háztartási	1.20 frt.
1 . verseny Portorikó	1.30
1 . Portorikó	1.50
1 . gyöngy, finom	1.50
1 . mokka	1.40
1 . mokka, legfinomabb	1.60
1 . arany Jáva	1.40
1 . arany Jáva, legfinomabb	1.60
1 . Kuba, finom	1.70

Különösen ajánlom kitűnő frissen pörkölt kávéimat.

1 kiló vegyes pörkölt	1.40
1 . finom pörkölt	1.60
1 . Kuba, pörkölt	1.80

Kávészhoz csomagolható:

1/4 kiló Mandarin-tea csász. kev.	1.60 frt.
1/8 . Mandarin-tea csász. kev.	0.85
1/4 . háztartási tea	1.25
1/8 . háztartási tea	0.65

1/2 kilós postársák megrendelésnél már vidékre is teljesen bérmentve és elvámolva küld

Balogh László kávé- és teakivitel

BUDAPESTEN.

Főüzlet: VII., Rottenbiller-utca 12 a. Fióküzletek: VI., Andrassy-ut 36. és VII., Dohány-utca 61.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető havi részlet-fizetés mellett

Eötvös Károly munkái

12 kötetben, diszes vászonkötésben. Ára 72 kor.

Eötvös Károly műveinek gyűjteményében benne vagy a magyar génius minden drágasága: a kedély melegsége, a szellem játszi könnyedsége, a törhetetlen hazafiság, a nyelv tisztán csengő édes melódiája, — minden, a mi gyönyörködteti, szívében-lelkében éri a magyar olvasót.

Eötvös Károly munkái méltán sorakoznak a nemzet klasszikusainak örökbecsű művei mellé.

Eddigélé nyolcz kötet jelent meg, további 4 kötet rövidesen hagyja el a sajtót.

Eötvös Károly munkái megrendelhetők **3 koronás** havi részletfizetés mellett az alábbi rendelőlap után, mely kivágandó és kitöltve beküldendő a

„MAGYARSÁG” kiadóhivatalához Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.

Eddigélé megjelent:

I—II. **Utazás a Balaton körül.**

III. **A ki örökké bujdosott és egyéb elbeszélések.**

IV. **A két ördög vára és egyéb elbeszélések.**

V. **Magyar alakok,**

VI. **Emlékezések.**

VII—VIII. **Gróf Károlyi Gábor följegyzései.**

Itt levágandó!
Rendelő-lap.

A „Magyarság” kiadóhivatala után ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

Eötvös Károly munkái

12 kötetben, vászonkötésben, 72 koronáért. Kötelezem magam az első szállítástól kezdve havonként 3 koronát a Társaság pénztáránál Budapest mindaddig befizetni, míg a teljes vételár kiegyenlítő nincsen. A részletek be nem tartása esetén a teljes vételár esedékes. Az elmaradó részleteket a társaság költségemen postai megbízással beszedheti; a folytatólagos kötetek a hátralék pótlásáig visszatartatnak. Az első részlet az első szállításkor utánvétetik.

Lakhely és kelet:
Név és állás:

Magyar kir. államvasutak igazgatósága.

71395. A III.
902.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a szeged-ménfőcsanak—bázsa—orszói zágráb—Károlyváros—fümefi—tiszög—villányi és királyháza—máramarosziget—bustya—házi vonalakon leszerelt 81 db. összesen mintegy 13900 métermázsára tehető régi vashid szerkezeteket eladni óhajtván, ezek eladására nyilvános pályázatot hirdet. Ezen hidszerkezetek főbb méreteit és megközelítő súlyát feltüntetve kimutatás, mely egyúttal ajánlati űrlapul is szolgál anyag- és leltár beszerzési szakosztályunkban egy példányban ingyen kapható; vidéki megkeresésekre pedig ingyen megküldetik.

Ajánlat kizárólag ezen űrlapon tehető. Pályázni kívánók felkéreknek, hogy erre vonatkozó 1 koronás magyar bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatukat **folyó évi július hó 16-án déli 12 óráig** anyag és leltár beszerzési szakosztályunknál (Budapest VI., Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43/a ajtó) benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlat borítéka következő felirattal tartalmazza. „Ajánlat 71395/902. számhoz régi vashid szerkezetek megvételére.

Az ajánlat benyújtását megelőző nap déli 12 óráig a megvenni szándékolt hidszerkezetek az ajánlati árral kiszámított értékének 5 százaléka bánatpénzként teendő le a pénztárunknál készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

Az ajánlat métermázsánként értendő árral teendő és pedig az anyagok ajánlattevő által meghatározandó és a magy. kir. államvasutak valamelyik állomására való bérmentes szállítás és vasuti kocskában való átadás, illetve átvétel kikötése mellett. **Szeretárokban való átvételnek kikötése határozottan mellőzendő.**

Az ajánlattevők az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96. sz. a. fenálló feltételeket magukra nézve kötelezőnek elismerni, azt 60 filléres magyar bélyeggel, saját és két tanu aláírásával ellátni és ajánlatukhoz csatolni tartoznak. Ezen feltételek nyomtatványtanunkban példányonként 30 fillért megszerezhetők, vidékieknek pedig az érte járó 30 fillér és 20 fillér postaköltség (összesen 50 fillérnek) a pénztárunkhoz való beküldése ellenében postával megküldetnek.

Ajánlat valamennyi vagy egyes tetszés szerinti hidszerkezetre tehető, de alulírott igazgatóság is fenntartja magának, hogy egyes szerkezeteket tekintet nélkül a felajánlott árakra tetszése szerint eladhasson, vagy hogy a ezél elérésére bárminő más intézkedést teheszen.

Ajánlattevők ajánlataikkal az azok feletti hozandó határozatig visszavonhatatlan kötelezettségben maradnak.

Budapest, 1902. május hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomást nem díjaztatik.)

Katona-ügyekben

ha törvényes jogcímen alapulnak, pl. reklamáció mint családfenntartó, öröklött mezőgazdaság birtokosai kivételes szabadságolások, kivételes nőülési engedélyek, önkéntesi, sorozási, utlevél-, illetőségi és tiszti ügyekben a leglekicsímertesebben jár el, jogtanácsosa utján szerzi be a hozzá való okmányokat.

Katonai ügyvivőség

Budapest, VIII., József-körút 22. szám.

Egyetlen nyilvános megbízható katonai iroda. Tessék a címre ügyelni s más című vállalatokkal össze nem tévesztetni.

Magyar királyi államvasutak Budapest-balparti üzletvezetősége.

1906. szám.
II. 1902.

Pályázati hirdetmény.

A pozsony-lipótvári vonal Nagy-Szombat állomás felvételi épületének átalakítása, valamint ugyanott az áruraktárnak bővítése körül végzendő munkák biztosítására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az építési szerződés tervezete az alulírott üzletvezetőség pályafentartási osztályának hivatalos helyiségében (Teréz-körút 62. sz. I. em. 18. ajtó) és a nagyszobnati osztálymérnökségnél (Nagy-Szombat pályaudvar) a hivatalos órák alatt megszerezhetők és ez alkalommal a tervek is megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb **f. é. július 26-án déli 12 óráig** általános osztályunk vezetőjénél (Teréz-körút 62. sz. I. em. 6. ajtó) nyújthatók be eme felirattal: Ajánlat Nagy-Szombat állomás felvételi épületének átalakítása és az áruraktárnak bővítése körül végzendő munkákra.

Bánatpénz fejében legkésőbb f. é. július hó 25-én déli 12 óráig 500 korona, azaz Ötszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban budapest-balparti gyűjtőpénztárunknál (Teréz-körút 62. sz.) lefizetendő. Az értékpapírok a budapesti és bécsi tőzsdék árfolyama szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadhatók el. Takarékpénztári betétkönyvecskéi bánatpénzzel le nem tehetőek. Posta utján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak tartjuk fen.

Budapest, 1902. június hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomást nem díjaztatik.)

Hirdetmény.

92198

1092. szám.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet a bányai állomáson létesítendő magasépítési munkák végrehajtására.

A létesítendő munkák a következők:

1) Egy négy állásos mozdonyzsin tisztító gödrökkel és aknákkal.

2) 8 darab külső tisztító gödör daruaknákkal.

3) Egy szénraktár.

4) Egy földszintes laktanya épület.

5) Egy emeletes lakóház.

6) Egy anyagszertári épület.

7) Egy munkás árnycsúszék.

A tervek, a költségvetések, az egységárjegyzék, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Budapest, a magyar királyi államvasutak igazgatóságának magasépítési ügyosztályában (VI. kerület, Teréz-körút 56. szám. III. emelet 14 ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1902. évi július hó 30-án déli 12 óráig nyújthatók be. Alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapest, VI. kerület, Teréz-körút 56. sz. II. emelet 10 ajtó.)

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújthatók be:

„Ajánlat a bányai állomáson létesítendő magasépítési munkákra”.

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1902. évi július hó 29-én délelőtt 12 óráig 3400 korona, azaz háromezernégy száz korona bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztáránál (Budapest, VI. kerület Andrassy-ut 75. szám, földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban.

A bánatpénzről szóló betétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíthatnak, de névértékben felül számításba nem vétetnek.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térít vévénnyel adandók fel.

Budapest, 1902. július hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomást nem díjaztatik.)

A MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR
— orthopédiai műszertárban —
Budapest, VII. Kerepelei-ut 32. sz.
(a Rákóczi-körúttól szemben.)
SÉRVEKÖTŐK.
Kivételül 2, 3, 4 és 6 fut.
Kivételül 6, 8, 10 és 12 fut.
A legkülönbözőbb kivételben kaphatók: Mű-
lábak, műkezek és műfogók
ferdénváltók, egyenestartó-
tők, hantkötékek, görbénváltó-
tők stb. stb., melyek szerint jótállás-
sal készíttetnek.
A betegápoláshoz szükséges összes cik-
kek, valódi francia óvszer különlegesen-
gek nagy választékban és jutányos árk
melletti kaphatók.
Leülkimeretes kiszolgálás.
Szárt árjegyzékét ingyen és bérmentve küld
a vállalat.

A „borszéki víz” a savanyúvizek királya.
A világ minden tárlatán az első kitüntetést nyert.

BORSZÉK.

gyógyfürdő.

(900 méter magasságban, Erdély, Csikmegye.)

A fürdőidény június 15-től szeptember 15-ig tart.

Hús, ozondu levegő. — Kifűző borvíz-források, kőzék, a világhírű „Borszéki forrás” az erős vasas „Kossuth-út”. Szénasavas, hideg, thórforrások: a világon egyedül álló Lobogó, Sáros, Lázár O-Sáros, Szénasavas meleg pezsgőforrások, kifűző vaságyúknál gondosan készített lápturók, sós-, nyenyélfürdő, hidegvízgyógyintézet, masszázs és villanóadás.

Szállodában és különálló villákban 600-nál több szoba áll rendelkezésre. Kétágyas szobák szezonon 60—100 kor. — Elnyomozás jó és olcsó, a vendéglő, piac, 2 mérszártsék helyben: 30 km-t meghaladó jól gondozott sétány, a tenyvesek rengetegei között gyönyörű kiránduló helyek Posta, távirás, csendesség. — Cigányzene naponta. — Fürdőorvos: dr. Vamossy Zoltán egyetemi m-tanár.

Közlekedés: Sz.-Régenig v. Mádfalvától vasúton. Szászrégen-től naponta gyorskocsijarat, váltott lovakkal. Gyorskocsira előjegyezhető **Kapusi Danielnél Sr.-Rég n.**

Félvilágosítással, prospectussal (több nyelven), árjegyzékkel, díjmentesen, készséggel szolgál

az igazgatóság.

A borszéki borvíz megrendelhető: Igazgatóság, Borszék. Kapható mindenütt. Budapest Edesokuty L. Péczeli és Lencz uraknál és minden szállodában, vendéglőben, fuzzer- és ásványvízüzletben.